MITTEILUNGEN DER ŠEVČENKO-GESELLSCHAFT
DER WISSENSCHAFTEN IN LEMBERG
BAND CXXXIII

ЗАПИСКИ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

ТОМ CXXXIII

ЛЬВІВ 192[illegible]

НАКЛАДОМ ТОВАРИСТВА

З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

MITTEILUNGEN DER ŠEVČENKO-GESELLSCHAFT
DER WISSENSCHAFTEN IN LEMBERG
BAND CXXXIII

ЗАПИСКИ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

ТОМ CXXXIII

ЛЬВІВ 1922

НАКЛАДОМ ТОВАРИСТВА

З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

ПРИГОТОВЛЕНО ТОМ В МАРТІ 1922 Р.

М. ГРУШЕВСЬКОМУ

В ДВАЙЦЯТИПЯТИЛІТТЄ

НАУКОВОЇ Й КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ

ДЛЯ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ

Зміст CXXXIII тому.

[Д]ва співаники половини й третьої четвертини XVIII в.

ПОДАВ

МИХАЙЛО ВОЗНЯК.

У своїй „Трагедокомеді-ї о тщетѣ міра сего“ з початку останнього десятиліття першої половини XVIII в. Варлаам Лащевський, роблячи докір сучасному собі українському громадянству, лишив нам цінне свідоцтво про один рід сучасної української лірики в словах:

„Кощунствують кощуни безстудни,
Гдѣ канти, комплименти слагаются блудни;
Матерія съ писаній кощуномъ готова:
Въ кантахъ студнихъ начало отъ Божія слова.
Въ крайной и тѣ имѣютъ оное огидѣ,
Кои слишаще слово у другихъ въ бесѣдѣ,
Называютъ коеюжъ то пиворѣзнею.“

Нарікання Варлаама Лащевського стануть ясні тільки для того, хто мав нагоду бодай перелистковувати, коли не студіювати збірнички XVIII в. з „кантами студними“ й „комплиментами блудними“. Останні займають поважну частину рукописних збірників кінця XVII, всього XVIII й початку XIX в.

Виходячи з літературного й естетичного смаку та ступня моралі свого часу, деякі дослідники нашого старого письменства перенесли й літературний і естетичний смак і розуміннє моралі в своїм часі на XVII і XVIII віки й дійшли через се до висновку, що „канти студни“ й „комплименти блудни“ вийшли від двораків, словом: се дворацькі пісні. З думкою про дворацькі пісні стрічаємо ся навіть у такого гарного знавця нашого старого письменства, яким був покійний Іван Франко, хочби згадати його працю про „Короля Балаґулів Антона Шашкевича і його українські вірші“ (в LVII т. наших „Записок“). З сією думкою вязав ся послідовний висновок із неї про польське авторство згаданого роду пісень. „Звістки про Поляків, що писали українські вірші, маємо з XVII в. — писав тут Іван Франко. Деякі з тих віршів, позаписувані з уст руських співаків, були тодіж друковані, инші лишалися в рукописах. Найінтереснійшу з тих польсько-українських збірок, писану при кінці

XVII в. єзуїтом Домініком Рудницьким, віднайшов і опублікував В. Перетц. З XVIII в. маємо значнійше число таких українських віршів, складаних Поляками; може найінтереснійші з них опубліковані мною в „Житю і Слові" дві вірші про Коліївщину, зложені з виразною шляхетською тенденцією. Маємо звістки, що при дворах польських панів у XVIII і в початках XIX в. бували свої теорбаністи, з козаків або шляхтичів, що для потіхи панів повинні були співати або й укладати українські пісні, розумієть ся, відповідні до панського смаку. Дещо таких пісень заховало ся нам у рукописних збірках з XVIII в., значно більше війшло в друковані Поляками збірки нар. пісень, особливо Вацлава з Олеська та Коціпінського. Вся ота література, розкидана, в значній части ще загребана в рукописах, жде ще спеціяльного збирача та дослідника. Але праця такого дослідника буде вдячна і важна з культурно-історичного боку" („Записки", LVII, ст. 2—4). У поодиноких відсилках до сієї виписки подав Франко близші пояснення своїх думок. Н. пр. про співаник Рудницького зазначив, що, „хоч нема сумніву, що деякі українські вірші й пісні сеї збірки були зложені Поляками, то все таки тут не бачимо ще — може тому, що збірку писав Поляк - єзуїт — пісень властиво дворацьких, еротичних" (ст. 2, зам. 4). А вичисливши 75 „дворацьких" пісень із збірки Вацлава з Олеська, виданої 1833 р. у Львові, зауважив Франко: „Можливо, що не всі вичислені тут пісні в тіснійшім значінню дворацькі, та я не сумніваю ся, що всі вони не народні, а імпортовані по части під сільські стріхи коли не з дворів, то з попівсько-дяківської сфери" (ст. 6, зам.).

Полишаючи на боці питаннє народности пісень у тім розумінню, чи вони зродили ся серед народніх мас, чи творять останки колишньої нашої інтеліґентської недрукованої лірики,[1]) висловлю декілька уваг із приводу инших справ, які порушив

[1]) Щодо відношення народньої пісні до письменського твору варто пригадати тут слова Франка, які були вислідом розбору низки варіянтів пісні про козака й Кулину. Розбираючи старші й пізнійші варіянти, мав Франко враженнє, „немовби ми з висшого поетичного рівня сходили на низший або немовби річ, утворена талановитою одиницею, пішовши з рук до рук, обтовклась, стратила первісні ясні контури. Се суперечилоби вповні теорії коллєктивної народньої творчости". (Козак Плахта. Українська народня пісня друкована в польській брошурі з р. 1625, Записки, т. XLVII, ст. 28). Винайшовши ориґінал для пісні, яка найшла ся в рукописних записах Максимовича 1827 р., в творі Якова Семержинського (з виразно зазначеним авторством), зазначив Павло Житецький, що се вносить нове

Франко в наведеній виписці. Поперед усього назва „дворацькі пісні“ зовсім невластива. Видко, сороміцька любовна лірика найшла велике поширеннє між українською інтеліґенцією, коли Варлаам Лащевський уважав за відповідне навіть виступити проти неї в своїй Траґедокомедії. Тяжко припустити, щоб він мав понуку виступити проти сороміцької лірики при її дворацькім походженню вже хочби тому, що вона ледви чи тішила сяб у такім разі такою популярностю, як се було в дійсности. Залюбованнє до сороміцької лірики не здивує, коли взяти під увагу етичну й політичну деморалізацію на Україні в XVII і XVIII вв., спричинену неволею й вічними війнами. Зрештою самі співаники XVIII в. й не позволяють називати пісень згаданого роду дворацькими й заперечують думку про їх польське походженнє. Укладчиками та власниками тих співаників були бакаляри, дяки, студенти, навіть священики й рідко трапить ся в них українська пісня, яка давалаб якусь причину шукати польського авторства для неї.

Не маючи навіть наміру заперечувати, що тут і там міг якусь українську пісню світського чи духовного змісту зложити й Поляк або ще швидше спольщений учорашній Українець, думаю, що уклад суспільного українського життя в XIX в. та світогляд українського громадянства того часу приложили деякі вчені силоміць до укладу суспільного українського життя в XVII і XVIII вв. і до тодішнього світогляду українського громадянства. Маю на думці приписуваннє авторства поодиноких українських пісень і віршів Полякам тільки з тієї причини, що з них пробивають ся думки, погляди й інтереси шляхтичів. Хоч українська шляхта покинула свою націю в найтязші віки її боротьби за істнуваннє й перейшла в польський, пізнійше також у московський табор, але сей перехід мав і виїмки, навіть такі далекі, що вони зсолідаризували ся з народньою українською революцією за часів Хмельнищини. Зрештою українське старе письменство може виказати ся творами в українській мові без сумніву шляхетського походження, хочби згадати знаменитий Літопис Самовидця. І коли покійний Іван Франко бачив н. пр., що деякі українські вірші й пісні збірки кінця XVII в. єзуїта Домініка Рудницького без сумніву зложили Поляки, для

світло у вивченнє народньої ліричної поезії. (Энеида Котляревскаго и древнѣйшій списокъ ея въ связи съ обзоромъ малорусской литературы XVIII вѣка, ст. 128). На жаль, Житецький не вернув більше до сього прецікавого питання, як висловив тут своє сподіваннє.

мене не тільки се сумнівне, але й навпаки не бачу нічого такого в змісті згаданих віршів і пісень, що промовлялоб за авторством Поляка. Навіть ті вірші й пісні, котрі ще найшвидше моглиб викликувати сумнів, нічим не відбігають від середовища, серед якого повстала „козацька дума“, що починаєть ся словами „Ой, ріко Стиру, що Хміль за віру“, бо її попсований варіянт знайшов ся також у співанику єзуїта Домініка Рудницького, зрештою списанім найменше чотирма почерками. До того сливе всі тексти українських пісень і віршів у згаданім співанику попсовані або занечищені польонізмами й роблять враженнє записаних із уст, щось подібне, якби сьогодні в якійсь польській рукописній збірці на Українській Землі зявила ся пісня „Ой, не ходи, Грицю“ чи „У сусіда хата біла“. До того цікаве ще питаннє, хто такий був Домінік Рудницький, чи не був се вчорашній Українець, бо між єзуїтами було богато Українців.

На доказ так званого дворацтва пісень приводить ся звичайно також арґумент, що в них стрічаєть ся богато трівіялізмів і польонізмів. Трівіялізми залежні від індивідуальности, а не національности. А що торкаєть ся польонізмів, треба пригадати, що се був час впливу польської мови й що, від київської академії почавши, ніхто не дбав про чистоту української мови. До того осередками всякого культурного руху були в першій мірі міста й містечка, більше виставлені на польонізаційні впливи ніж села. Тому й польонізми в наших дячків, мандрівних студентів і бакалярів самозрозумілі. Чистій українській мові було тим лекше здобути собі доступ до літературного твору, чим дальше від польської етноґрафічної території жив його автор і тим самим чим менше був виставлений на вплив польської мови.

Коли мова про старі рукописні співаники, вдерла ся в наші наукові досліди над ними ще одна думка, що не відповідає науковій правді. А саме звичайно пишеть ся, що антольоґія старої української духовної лірики, якою був „Богогласникъ“ із 1790—1791 р., виданий почаївськими василіянами, се плід унїятського письменства, а до того може одинокий, що здобув собі трівкий і сильний вплив на православну Україну.[1]) Тимчасом вплив на православну Україну мали набожні пісні тому, що

[1]) Пор. Ів. Франко. Charakterystyka literatury ruskiej XVI—XVIII wieku. (Kwartalnik historyczny, 1892, IV, ст. 723).

вони складали ся на всій Україні, як униятській, так і православній, і завдяки сьому дуже богато українських набожних пісень здобули собі поширеннє на Білоруси й Московщині. Саме тому, що до часу видання „Богогласника“ українська набожна пісня вспіла здобути собі популярність на всій Українській Землі, зайшла потреба видавати вибори з „Богогласника“ навіть для православних, очевидно, без тих богогласникових пісень, в котрих уже проведені ріжниці, що відділяють униятів від православних.

На жаль, на співаники XVII й XVIII вв. звернено пізно увагу з українського боку, наслідком чого певно неодно пропало, що булоб причинило ся до вияснення так мало відомих сьогодні часів нашого духового життя тих віків. Зате крайня пора сьогодні зберігти по наших бібліотеках те, чого ще не згриз зуб часу, й подати до публичного відома. Дальші мої рядки мають саме на меті увести у вивченнє XVIII в. два співаники того часу: Хведора Шелестинського та Степана Вагановського.

I.

Свій співаник[1]) списав попович із Баранова Хведір Шелестинський в марті 1760 р. Про се довідуємо ся з власноручної його записки на оборотнім боці 81 листка: „Te Psalmy so pana Fteodora kpa Szelestynskiego Popowicza Baranowskiego. Spisał sam swoio Renko własno 1760 anno Miesiąca Martivs. In quorum fidem Dato w baranowie mmpp.“ Вгорі на тій самій сторінці підписаний два рази пізнійшим письмом „Bazyliy Lewicki“. З инших імен згадуєть ся на 17 б „Кріжановскій“, а на 18 а „Васілій Кріжановскій“ по приповідці: „Хто богат, то всѣмъ

[1]) Співаник Хведора Шелестинського став мені відомий, коли я закінчував свої „Матеріяли до історії української пісні й вірші“, бо тоді саме він прийшов до Національного Музею. Тексти богогласникових пісень сього співаника використав я у своїх замітках про передбогогласниковий текст, авторів і хронольоґію богогласникових пісень у другій половині другої частини згаданих „Матеріялів“ (Українсько-руський Архив, т. X), а до третьої частини увійшли три духовні пісні: крилоській і луцькій Богородиці й одна з акростихом: Николай та всі тексти світських пісень. Плян моєї третьої частини був такий, що я подав наперід духовні пісні місцевим іконам, далі акростихові й такі, які заслугували на опублікуваннє з огляду на свою давнину або перехід до народньої мови, а далі йшли пародії набожних пісень, сатири, нові тексти різдвяних і великодніх вірш-орацій, збірка української світської лірики XVII—XVIII вв., головно любовної, й найдавнійші записи традиційних пісень, що попали в давні збірники вір-

брат". Рік 1760 зазначений і на 19 б: „Pomni, panie, na dawida y na pokore iego 1760 anno". Співаник має кантичковий формат. Усіх листків у нім 88. Зберігаєть ся в рукописнім відділі Національного Музею у Львові (ч. інвентара 15189). Инші записки співаника се або проби пера, що не приносять нічого до життєпису власника співаника, або сентенції, н. пр.: „Dum fortuna perit, nullus amikus (sic) erit" (25 б). „Kiedy Bogaty umira, to wszystko na usługi, A kiedy ubogi, to ledwo ieden albo drugi" (53 а), „Bog widzi, czas ucieka, smierc goni wiec na c(z)łeka" (78 а), „Kto sie zzamłodu nie uczy, temu na starosc Bida Dokuczy" (81 а), „Nie uważaj szpetniey rżeczy ciała, Tak dobra czarna kura iako y Biała" (82 б). Латинські записки Шелестинського не свідчать про те, щоб він знав добре латинську мову, а фонетичні польські записки Шелестинського стверджують, що він і в польськім правописі не був сильний.

Співаник Хведора Шелестинського не задержав ся в своїй цілости. Скільки листків бракує з початку й на кінці, означити се нема даних, бо ні листки ні пісні не нумеровані. В теперішнім своїм стані має співаник сліди відтятих двох листків на початку та двох листків на кінці. Про се, що містить співаник Шелестинського в теперішнім вигляді, нехай свідчить його опис, при чім подають ся бодай найважнійші відсилки. Початки пісень і тексти наводять ся гражданкою, надстрічні букви вносять ся в рядки, а титли розвязують ся, затримуєть ся тільки мова пісень без зміни. Ось які пісні складають ся на зміст співаника Шелестинського:

1 а. Пѣснь о сотвореніи Адама и Еви. Поч. Ґди Богъ Адама сотворилъ рукама. Пор. М. Грушевський. Співаник з початку XVIII в. (Записки Наук. Тов. ім. Шевченка т. XVII, ст. 77—8)

шів і духовних пісень. Частина з них давала повнійші або поправнійші варіянти відомих текстів, а решта, велика більшість збірки, приносила нові, досі невідомі тексти, головно з поля лірики. Третя частина „Матеріялів" обіймала двадцять кілька аркушів друку. Був се вислід моєї сливе в цілости для сього призначеної дворічної праці: для сієї збірки я переглянув усі доступні мені львівські бібліотеки й архиви, використав записи на полях, незадрукованих сторінках і окладинках старих друків у львівських бібліотеках, а крім того мав можність користати також із деяких приватних збірок і рукописів. До часу мого виїзду зо Львова в осени 1914 р. надруковано або зложено з третьої частини „Матеріялів" (Українсько-руський Архив, т. XI) від стор. 481 до стор. 577, решта рукопису лишила ся в канцелярії друкарні й там запропастила ся в часі російської окупації 1914 й 1915 р.

В. Гнатюк. Угроруські духовні вірші, Львів, 1902, ст. 61—2, 244—5; В. Перетцъ. Историко-литературныя изслѣдованія и матеріалы. Т. І. Изъ исторіи русской пѣсни. Спб. 1900, ст. 119—20; П. Демуцький. Ліра і її мотиви, Київ, 1903, ст. 7.

Пісня має 22 строфи. На жаль, перші три листки наддерті. В цілости можна подати отсі кінцеві строфи:

Адаму рече: Что ти, чловече, жес ся далъ Евѣ зводити?
Пойдешъ из раю до земнаго краю! Тамъ ті будешъ гнити.

Богъ з раю сходитъ, аггеломъ приходитъ, Адама виганяетъ...
Сталъ же фукати, мечемъ дмухати, — Адамъ из страху вмираетъ.

Адамъ за дверѣ, рече до Еві: го, що жес учинила?
Ева (же) плаче, Адаму рече, слезами ся умила.

Адамъ ридаетъ, Творца впрошаетъ: Що я маю учинити?
Не маю того способу мого, час би землю робити.

Ой, пришъло къ ночи, далъ Богъ помочи, сон твердий Адаму,
Першую втѣху, розумъ и силу, а Евѣ дітіну.

Скоро повстали, заразъ почали землю копати,
Терновий вѣнецъ — горкий то овоцъ почали уживати.

А врагъ пекелний и баръзо темний до нихъ и тамъ приходитъ,
Складаетъ мову, зводитъ на дорогу, до пекла впроважаетъ.

Адама извѣвъ, запис изнайшовъ, кровию его умастивъ,
А Христос прыйшовъ, запис изнайшовъ, Адама висвободилъ.

А ви теж тую (а) пѣснь новую кажъдий из вас заспѣвайте,
Богу ся молѣтъ, Христа не гнѣвѣтъ, на вѣки вихваляйте.

5 а. Piesn Wniebowzięcia Nayswiętszey Panny Marii. Поч. Чудо преславно. Пор. Богогласникъ, Почаїв, 1790, ч. 109, 1825, ч. 109. 1850, ч. 116, 1886, ст. 260—2; Пѣсни благоговѣйныя, Почаїв, 1806, 59 б; М. Грушевський. Кілька духовних віршів з Галичини (Записки Наук. Тов. ім. Шевченка, т. XIV, Misc. ст. 13—5).

7 б. Пѣснь свѣцка сиротиньска. Поч. Що я кому виноват, за що погибаю?

8 б. Поч. Що я кому виноватъ, за що погибаю, що я от злихъ человѣкъ съпокою не маю? Пор. В. Перетцъ, І, 1, ст. 313, 318—9; Я. Головацький. Народныя пѣсни Галицкой и Угорской Руси, І, Москва, 1878, ст. 357—8; Труды этнографическо-статистической экспедиціи въ Западно-русскій край, V, Спб. 1874, ст. 448.

9 б. Piesn na Narodzenie Chrystusa Pana. Поч. Nayswiętsza Panna gdy porodzic miała.

10 б. Piesn swiecka. Поч. Uczciwszy słuchy waspanstwa y waspanstwa.

11 б. Пѣснь на Воведеніе Пресвятои Богородици. Поч. Архиерее Захаріе, приими Дѣвицу. Пор. Бог. 1790, ч. 88, 1825, ч. 88, 1850, ч. 94, 1886, ст. 205, Пѣсенникъ или собраніе пѣсней, поемыхъ во дни праздниковъ и нарочитыхъ святыхъ, равно пѣсней покаянныхъ и надгробныхъ. Ужгород, 1902, ст. 62—3.

14 б. Пѣснь святому Онофрею. Поч. О преподѣбне и преблаженне Онуфріе святе, богоблаженне. Пор. Бог. 1790, ч. 191, 1825, ч. 192, 1850, ч. 194, 1886, ст. 417—19; П. благ. 81 б; Труды, I, ст. 176—8; П. Демуцький, Ліра, ст. 33—4.

16 а. Пѣснь страстемъ Христовимъ. Под. Ахъ, удивися. Поч. Древо пресвятое, бѣсомъ ужасное. Пор. Бог. 1790, ч. 72, 1825, ч. 72, 1850, ч. 78, 1886, ст. 159; В. Гнатюк, Лірники, Львів, 1896, ст. 27—8; П. Демуцький, Ліра, ст. 13—4.

18 а. Поч. Radoscio iestem napełniony.

18 б. Piesn processialna. Поч. Твоя честь, хвала, предвѣчний Боже. Пор. Бог. 1790, ч. 66, 1825, ч. 66, 1850, ч. 70, 1886, ст. 147—8; Почаївська збірка кінця XVIII в., ч. 22.

20 а. Piesn na Zmartwychwstanie Chrystusa Pana. Поч. Іерусалиме, свѣтися нынѣ надъ звѣзди. Пор. Бог. 1790, ч. 49, 1825, ч. 49, 1850, ч. 53, 1886, ст. 111—4; Холмскій народный календарь на 1885 г., ст. 178—9; Почаївська збірка кінця XVIII в., ч. 17.

23 а. Piesn swiatowa. Do kochania nalezy. Поч. Czym zasłuzył na tako wine.

26 а. Пѣснь на Сошествіе святаго Духа. Поч. Богородіце, вѣрнимъ оборона. Пор. М. Грушевський. Співаник, Записки, XVII, ст. 52; В. Гнатюк. У. д. в., ст. 220—2.

27 б. Piesn na Zmartwychwstanie Chrystusa Pana. Поч. Милостивий Богъ и человѣкъ. Пор. М. Возняк. Матеріяли до історії української пісні і вірші. I. (Українсько-руський Архив, т. IX, ст. 228).

28 б. Piesn za dusze zmarłe, kture zostaio w mence. Поч. Презъ упали митарскіе.

29 а. Пѣснь святому Онуфрію. Поч. Се бѣгая удаліся. Пор. Бог. 1790, ч. 192, 1825, ч. 193, 1850, ч. 195, 1886, ст. 419.

31 б. Пѣснь зарваницка. Златокованную трубу днесь вострубѣте.

33 б. Пѣснь Успенію Пресвятои Богородици. Поч. Радуйтеся, аггеловъ лики. Пор. Бог. 1790, ч. 106, 1825, ч. 106, 1850, ч. 113, 1886, ст. 254; В. Гнатюк. У. д. в., ст. 206—7; Труды, III, ст. 253—4; Пѣсенникъ, ст. 243—5.

35 б. Piesn nayswienszoy Panny Maryi. Поч. Пречистая Дѣво Маты з рускаго краю. Пор. Бог. 1790, ч. 134, 1825, ч. 135, 1850, ч. 135, 1886, ст. 297; Почаївська збірка кінця XVIII в., ч. 8; Naczatki zytyia nebesnaho na zemły, ст. 24—5; Як. Головацький, III, ст. 283—4; П. Шейнъ. Народныя бѣлорусскія пѣсни, ст. 411—7; Пѣсенникъ, ст. 321—3; П. Демуцький, Ліра, ст. 16; Os. Kolberg. Wołyń. Obrzędy, melodje, pieśni. Краків, 1907, ст. 387—8; Kantyczki, 1767, ст. 77—9; Холмскій народный календарь на 1885 г. ст. 174; S. Barącz. Cudowne obrazy Matki Najświętszej w Polsce, Львів, 1891, ст. 225; йогож, Dzieje klasztoru ww. oo. Dominikanów w Podkamieniu, Тернопіль, 1870, ст. 160—1.

37 б. Piesn swiecka. Поч. Реку, реку правду ненарокомъ.

38 б. Piesn na Zlanie swientego Ducha. Поч. Істочныкъ духовный. Пор. Бог. 1790, ч. 61, 1825, ч. 61, 1850, ч. 65, 1886, ст. 136—8; Почаївська збірка кінця XVIII в., ч. 21; В. Гнатюк. У. д. в., ст. 46—7; П. Безсоновъ. Калѣки перехожіе, III, ст. 42—4; В. Щурат. Із студій над почаївським „Богогласником", Львів, 1908, ст. 25—6; Пѣсенникъ, ст. 202—3.

40 б. Пѣснь свѣцъка. Ой, учинивъ воробель на припѣчку жънива. Пор. Я. Головацький, II, ст. 507—8; Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego, Львів, 1833, ст. 406—8; М. Возняк. З фолькльорних занять Маркіяна Шашкевича (Записки Н. Т. ім. Шевченка, т. CIX, ст. 146—7).

42 а. Пѣснь страстемъ Христовимъ. Поч. Родъ жидовскій затвореній. Пор. Труды, III, ст. 20; Записки Юго-западнаго Отдѣла Императорскаго Русскаго Географическаго Общества. Т. I. Київ, 1874, матеріалы, ст. 28; В. Гнатюк. Лірники, ст. 25—6; В. Боржковскій. Лирники. (Кіевская Старина, 1889, IX, ст. 693—4).

43 а. Пѣснь на Успеніе пресвятои Богородици. Поч. Исполнися небо и земля чудес твоихъ, Царице. Пор. Бог. 1790, ч. 131, 1825, ч. 132, 1850, ч. 131, 1886, ст. 291; В. Гнатюк. У. д. в., ст. 213—4, 229—30; S. Barącz. Cudowne obrazy, ст. 254—5.

46 а. Пѣснь на Покровъ пресвятои Богородици. Поч. Благовѣстите днес радость всему миру. Пор. Бог. 1790, ч. 85, 1825, ч. 85, 1850, ч. 91, 1886, ст. 200—1; В. Гнатюк. У. д. в., ст. 56.

47 б. Пѣснь на Покровъ Пресвятои Богородици. Поч. Истинная Мати свѣта, Пречистая Панно. Пор. М. Возняк. З культурного життя України XVII—XVIII вв. Львів, 1912, ст. 36—7.

49 б. Пѣснь на Покровъ Пресвятои Богородици. Поч. Под кровъ твой прибѣгаемъ. Пор. В. Гнатюк. У. д. в., ст. 215; Пѣсенникъ, ст. 259—60.

51 а. Piesn Wniebowzięcia Nayswiętszey Panny Marii. Поч. Троне вишній, днес двигнися. Пор. Бог. 1790, ч. 105, 1825, ч. 105, 1850, ч. 112, 1886, ст. 251.

53 б. Пѣснь крилоска Пресвятой Богородици. Поч. Нескверная, неблазная Дѣво Мати Пресвятая.

56 а. Piesn w niedziele miesopustną. Поч. Плачуся и ужасаю. Пор. В. Гнатюк. У. д. в., ст. 259; П. Безсоновъ, III, ст. 65—8, великоруські варіянти 68—104; В. Варенцовъ. Сборникъ русскихъ духовныхъ стиховъ, ст. 204—5.

57 а. Пѣснь свѣцка Кучеринѣ. Поч. Оженився Кучерина, а взявъ собѣ любъку.

59 б. Пѣснь святителю Христову Василию. Поч. Излияся благодать во устнахъ твоихъ, отче. Пор. В. Гнатюк. У. д. в., ст. 69—70, 251—2, Лірники, ст. 33—4; Житє і Слово, III, ст. 215—6; П. Безсоновъ. I, ст. 774—8; П. Демуцький. Ліра, ст. 31; В. Боржковскій, ст. 692—3; А. Малинка. Лирникъ Евдокимъ Мыкитовычъ Мокровизъ. (Кіевская Старина, т. 46, ст. 438).

61 а. Пѣснь свѣцка. Поч. Чемъ, донъцю, думаешъ собѣ?

62 б. Пѣснь свѣцка. Поч. Фляшъка моя потѣха, килѣшокъ радости. Пор. Wacław z Oleska, ст. 208—9; М. Возняк. З фолькльорних занять М. Шашкевича, ст. 147—8.

64 а. Пѣснь о житии сего свѣта. Поч. Теразъ в свѣтѣ великіе зъради.

66 а. Пѣснь Пресвятой Богородици. Поч. Пречистая Мати Дѣво польскои корони.

68 б. Пѣснь о чайцѣ небозѣ. Поч. Ой, бѣда, бѣда, чайцѣ небозѣ. Пор. Я. Головацький, II, ст. 517—8; Н. Закревскій. Старосвѣтскій Бандуриста. Книга первая. Москва, 1860, ст. 37.

71 а. Piesn na Zmartwychwstania Chrystusa Pana. Поч. Весело крикнѣте, восъкрешаго хвалѣте. Пор. Труды, III, ст. 27.

72 а. Пѣснь святому Георъгию. Поч. Непрестанно Господа о насъ моли. Акростих: Николай.

73 а. Piesn swiatowa nalezy do kochania. Поч. Чемъ тужишъ, серъденько?

74 б. Пѣснь свѣцка. Поч. Нудно минѣ, що я думаю.

76 а. Пѣснь свѣцка. Далекъ ти полънешъ (sic), да мой сивий оръле?

77 а. Пѣснь на Срѣтеніе Христово. Поч. Симеоне, укрѣпися.

78 б. Пѣснь свѣцка. Поч. Пѣшъла матѣнька до зятенька.

79 б. Пѣснь святому великомученику Димитрию. Поч. Кто не хвалитъ и не славитъ Димитрия вѣри.

82 а. Вѣршъ московьский. Поч. Будѣста бадіоръ.

83 а. Стихири умеръшимъ младенъцемъ. Под. О преславное чудо. Поч. О кто не востогнетъ, чадо мое.

85 а. Подобна на осмъ гласовъ. Гласъ а. Градетъ чернецъ из манасътиру.

85 б. Стихири на осмъ гласовъ. Гласъ а. На гору ученикомъ идущимъ. Поч. Ци я тобѣ не жона була, ци не ґосподиня?

87 б. Святий Боже по греческу. Аґиосъ о ѳеосъ.

88 а. Тропаръ великомученици горѣлици. Поч. Подвигомъ добримъ подвизалася еси, великомученице горѣлице.

88 б. Конъдакъ. Гласъ тойже. Изийде по всей вселеннѣй имя твое, приснопамятная великомученице горѣлице.

Хоч співаник Хведора Шелестинського дає дещо й для духовних пісень, хочби й для історії богогласникових текстів, одначе він цікавий головно своїми світськими піснями. До сирітських пісень, про які була мова в першій частині „Матеріялів“ (Архив, IX, ст. 235—40), належить і пісня, яка друкуєть ся далі під ч. 1, з поч. Що я кому виноватъ. Більше поширена була инша пісня про бездольного з таким самим початком, яка друкуєть ся під ч. 2. Як сі дві перші пісні інтеліґентського походження, так і дві дальші, надруковані під чч. 3 й 4; се пісні любовного змісту з двозначним або й сороміцьким характером. Під ч. 5 друкуєть ся пісня про Кучерину. Як у пісні заступав ся деколи дяк Ляхом чи то дячок Ляшком, зразок сього маємо не тільки у відомій пісні з поч. „Ой, мати, мати, єсть дяк у хаті“, але й у пісні, надрукованій під ч. 6. Тут мати розганяє в першій строфі пісні тугу доньки, потішаючи її, що прийде Ляшок до хати, а вже з найблизшої строфи виходить, що замісць: Ляшок має бути: дячок. А саме з дальшого тексту пісні довідуємо ся, що люде розрадили дівчину виходити

заміж за дяка, бо він був небогатий. Спільні мотиви з піснею про неправду має пісня, надрукована під ч. 7.

Під ч. 8 надрукована пісня про чайку небогу, приписувана традицією то гетьманові Мазепі, то Кальнишевському; Мазепі приписав уложеннє сієї пісні анонімний автор „Историі Русовъ", а останньому запорозському кошовому Кальнишевському Бантиш-Каменський. Запорозька Січ зруйнована 1775 р. Пісня, без сумніву алеґорія ґеоґрафічно-політичного положення України, написана з приводу якоїсь катастрофи України, на що вказує катастрофа чайки в пісні про неї. В 1760 р. вспіла пісня вже поширити ся й не заховала ся в зовсім поправній формі. Беручи се все під увагу, з двох названих можливих авторів, має далеко більше правдоподібности за собою гетьман Мазепа. Зрештою є думка князя Цертелева, яку повторив і Михайло Максимович, про Богдана Хмельницького як автора пісні, але вона досі не провірена.

Пісні, надруковані під чч. 9—10, се бажані знадібки до історії нашої старої лірики перед Котляревським і Шашкевичем; на жаль вони не записані докладно. З недокладного тексту переписані або й з устної передачі записані пісні, надруковані під чч. 11—12. Дяківська травестія вісьмох голосів і тропарь та кондак горілці наприкінці співаника вказують на середовище, з якого він походить.

1.

Що я кому виноватъ, за що погибаю?
Ахъ, мнѣ нудно сиротинѣ, що родини не маю.

Я листонки пишу, пѣслонкѣвъ не маю;
Кимъ би передати, самъ бѣдний не знаю.

Прилетѣте, прилетѣте, бѣлѣ лебедоньки,
Понесѣте от мене родинѣ листоньки.

Отсуну я кватироньку, гляну по свѣтоньку.
Ахъ, тамъ люде ходятъ, з родиною ся водятъ.

А я бѣдний сиротонька, дивячися, плачу,
Перед слозоньками свѣтонька не бачу.

Коли я що маю, родина мнѣ ся знаходитъ,
А коли я не маю, и всѣ мя обходятъ.

Занесѣте ж мене, буйнѣ вѣтри, в чужу сторононьку,
(пропуск у рукописі) в людску обмовоньку.

Ой, фортуно ж моя, тож щастям (ям) кируешъ,
А другому щастя на вѣки даруешъ.

2.

Що я кому виноватъ, за що погибаю,
Що я от злихъ человѣк спокою не маю?

Ненавидятъ, гонятъ, бютъ, живцемъ пожираютъ,
Як ястроби на бѣдную птицю нападаютъ.

И вскритися не могу нѣ явно прожити,
Явно гонятъ, тайно бютъ, закидаютъ сѣти.

Як рибарѣ на рибу невѣст (sic, невѣд) затягаютъ,
Такъ на мене зліе люде сѣти закидаютъ!

А що ж кому за вина такая причина?
За що гонятъ, за що бютъ? О, я сиротина!

Лютимъ огнемъ, яростию пал(а)ютъ без мѣри,
Метаютъся на мене, як дивіе звѣри.

Ахъ, Боже ж мой единий, печальнимъ утѣха,
Возри на мя сироту, визвол мене з лиха.

Та нехай лихо та не нам, та нехай нашимъ ворогамъ!
Они тое знаютъ, що нас осуждаютъ.

Суди, Боже, вороги та нехай будутъ знати,
А я жию под скридломъ твоей благодати.

Текст співаника, описаного в „Матеріялах", І (Архив IX, стор. 116—9), виказує такі відміни: 2. Же я. 4. Якъ яструбы на бѣдного пташку (sic). По 4 р. йдуть рр. 11—12 з відміною в 12 р. якъ лютіе звѣри. 5. Нѣ скритися не могу нѣ явне... 6. Тайно гонятъ, явне бютъ. Замісць рр. 7—10 такий двовірш:

Ой, нѣкому боронити, нѣхто не ратуе,
Плачу, воплю и ридаю, да нѣхто не чуе.

13. О Боже мой. 14. визволь з сего... Замісць рр. 15—16 такі:

Ти самъ видишъ на мене противнихъ навѣти,
Изволь мене у себе от сей злоби скрити.

17. ворогамъ, нехай. 18. що я живу подъ кровомъ.

Для історії тексту пісні цікавий дечим варіянт із співаника першої половини XIX в. в Національнім Музею у Львові (ч. інв. 15539) з такими відмінами: По р. 2 йдуть рр. 5—6. 5. скритися... явне. 6. Явне гонятъ, явне бютъ. 7. рибари на рыбу сѣти. 8. люде спосубу (sic) шукаютъ. Рр. 9—10 vacant. Рр. 11—12:

Палятъ мене лютимъ огнемъ, палятъ мене безъ мѣри,
Зъглядаются вороги, якъ лютіе звѣри.

Після того йдуть рр. 3—4 з відміною: яструпи й нарешті шоста строфа, що відповідає рр. 17—18 з відміною: же я жию подъ скридлами.

Відміни тексту співаника Степана Вагановського такі: 2. Нѣґди от... 4. Яструби. По р. 4 йдуть рр. 11—12. 12. Якъ лютіе звѣри. Рр. 5—6:

Нѣ скритися где не маю нѣ явно ходити.
Явно гонятъ, тайно бютъ, закидаютъ сѣти.

Рр. 7—8 vacant. Рр. 9—10:

О, що кому за вина, якая причина?
Та за тое гонять, бють, що я сиротина.

13. А, Боже... утѣхо. 14. Воздри... визволь (з) сего лиха. Рр. 15—16 vacant.
17. ворогамъ, нехай. 18. Що я живу подъ кровомъ.

3.

Uczciwszy słuchy waspanstwa y waspanstwa,
Czornenkaia w mene (2),
Czornenkaia tyłyczenka na obori w mene.

Uczciwszy słuchy waspanstwa y waspanstwa,
Kuczierywa w mene,
Kuczierywa iahnyczenka na obori w mene.

Uczciwszy słuchy waspanstwa y waspanstwa,
Hłuboczęka w mene,
Hłuboczęka kyrnyczęka za woroty w mene.

Uczciwszy słuchy waspanstwa y waspanstwa,
Rozłożysta w mene,
Rozłożysta iabłunoczka u sadojku w mene.

Uczciwszy słuchy waspanstwa y waspanstwa,
Sołodenka w mene,
Sołodęka pasiczęka za woroty w mene.

4.

Реку, реку правду ненарокомъ;
Що зобачу своимъ окомъ,
Зараз зважу непомалу.
На що ж би ся тое здало
В свѣтѣ гулящомъ?

Ой, умерти, зараз плачу;
Коль хороше що зобачу,
Коли дѣвчину хорошу,
У кутъ еи зараз прошу,
Щобъ ей хто не врѣкъ.

И тамъ я зараз пѣзнаю,
Хоць помацки, то вгадаю;
Зараз зважу мову свою,
Хто дасть масла, а хто лою.
Отъ то Салямонъ!

И такъ я неедну здуру.
Дивну мнѣ Богъ давъ натуру:
Люблю з ними все мешкати,
З ними бути, наветь спати.
Отъ то натура!

5.

Оженився Кучерина, а взявъ собѣ любъку.
Гей, гей, гей, гей, а взявъ собѣ любъку.

И цюлюетъ и милуетъ, якъ голубъ голубку.
Гей, гей, гей, гей, як голубъ голубъку.

Ой, пѣшовъ же Кучерина я (sic да) в поле орати.
Гей, гей, гей, гей, я в поле орати.

Его жонъка, его любъка до коршъми гуляти.
Гей, гей, гей, гей, до коршъми гуляти.

Ой, идетъ же Кучерина с поля стогнаючи.
Гей, гей, гей, гей, с поля стогнаючи.

Его жонка, его любка с коршъми гуляючи.
Гей, гей, гей, гей, с коршъми гуляючи.

Моя мила жоно, не чини жъ ти того.
Гей, гей, гей, гей, не чини жъ ти того.

Дай же минѣ исти, если маешъ чого.
Гей, гей, гей, гей, если маешъ чого.

Колимъ була дома, вариламъ каплуна.
Гей, гей, гей, гей, вариламъ каплуна.

А томъ була в мѣстѣ, будешъ трасцю исти.
(Гей, гей, гей, гей, будешъ трасцю исти.)

Либой тебе, Кучерино, та капуста здула.
Гей, гей, гей, гей, та капуста здула.

А вже три дни, три ночи, якъ при піецу була.
Гей, гей, гей, гей, як при піецу була.

От тепер же, Кучерино, чини жъ мою волю.
Гей, гей, гей, гей, чини жъ мою волю.

А озмися под боки, скачи предо мною.
Гей, гей, гей, гей, скачи предо мною.

А дивѣтъсіе, люде, що я учинила.
Гей, гей, гей, гей, що я учинила.

Що я свого Кучерину скакати навчила.
Гей, гей, гей, гей, скакати навчила.

От тепер же, Кучерино, на бѣду зостався.
Гей, гей, гей, гей, на бѣду зоставъся.

Спалила му жонъка сани, що с піеца спускавъся.
Гей, гей, гей, гей, що с піеца спускавъся.

Сіердачина по колѣна, валомъ подпасавъся.
Гей, гей, гей, гей, валомъ подъпасавъся.

6.

Чемъ, донъцю, думаешъ собѣ,
Чемъ оченька плачутъ тобѣ?
Не плачъ, обитри слозоньки,
Не тужъ, прійде миленький.
Приідетъ Ляшокъ до нашои хати, —
Перестань, донцю, такъ тяжъко здихати.
Чомъ смутне поглядаешъ?

Авжежъ, моя матусенько,
Скажу тобѣ всю правдоньку.
Люде минѣ розрадили,
Щоби собѣ сами полюбили.

А такъ (а) казали, що дякъ небогатий,
А я длятого не хтѣла кохати.
Онъ перестал ходити.

Не любъ, донъцю, богатого,
А любъ же собѣ щирого!
И пъташина пару маетъ
Й тая любости шукаетъ.
А хочай жаднихъ дарунъковъ не маетъ,
Тилько що в саду собѣ заспѣваетъ,
И познаетъ милого.

Мовиламъ ти, доню,
Чини жъ мою волю.
Було ручки дати собѣ
Й сердца излучити обѣ.
А онъ злий, тераз в чужинѣ думаетъ
И в чужой сторонѣ милого (sic) шукаетъ,
На серденьку неволѣ (sic).

Авжежъ, моя матусенько, ачейже вѣнъ буде, буде.
Богу присягаю щире, не розгудятъ минѣ люде.
Озму дячка за рученьку:
Поблагословъ, матусеньку (sic),
Нехай попонько звяжетъ руцѣ обѣ,
А ми обое поприсягнемъ собѣ
И такъ жити будемо.

7.

Тераз в свѣтѣ великіе зради,
Немашъ теразъ по всемъ свѣтѣ [правди:
Отецъ сина не любитъ,
Синъ тежъ отца израдить
Презъ свою злость.

А цорка матку зневажаетъ,
Матка еи щастя проклинаетъ,
Братъ на брата воюетъ,
На здравіе чатуетъ,
Би его забилъ.

Такъ сусѣдъ исъ сусѣдомъ жи-[етъ,
Еденъ другому неприязнь готуе,
Коби его уловити
И в неславу впровадити,
В нещастя.

Чему ти, чловече, не дъбаешъ
И на смерть чемъ не памятаешъ?
Якъ тя озмутъ на мари,
Где буде твой приятель
Коханий?

Вганяешъ за марностю свѣта,
Самъ не вѣдаешъ, ци на многѣ [лѣта.
Невидимо Богъ приде,
Все от тебе отбере,
Дасть инъшому.

Видѣлесь, що у свѣтѣ зрада,
Нѣзащо сего свѣта слава;
Не поможе нѣ отецъ
Анѣ мати дитяти
Во адѣ.

Єди будешъ в пеклѣ мучитися,
Юже тамъ не випросишъ ти ся.
Було Бога вихваляти,
Приказаня шановати
Божие.

Било отца с прика(за)ня чтити
И матку такъ тежъ не дражъ-[нити
И сусѣда шановати,

Хтѣлесь Христа оглядати
На небѣ.

Где тии, що тя вихваляли?
Не тобѣ, щастю ся кланяли.
Сила злого приходитъ,
Єди тя кажъдий отступитъ
Въ твоемъ нещасътю.

Кайся, човече, усѣхъ дѣлъ [злыхъ своихъ,
Хощешъ ли бити участъникомъ [моимъ.
Сповѣдайся грѣховъ своихъ,
Будешъ и ти сыномъ моимъ
На вѣки.

Матъку Божию вихваляй сер- [дечне,
Будешъ жити в небѣ безъспечне,
Бо за еи молитвами
Будетъ човекъ укоханий
У Христа.

Нехай будетъ от нас честь [и хвала,
На вѣки нехай будетъ слава
Богу Отцу и Сынови
И святому Духови
На вѣки!

Відміни тексту співаника Степана Вагановського такі: 1. Теперъ на свѣтѣ великая зърада. 2. теперъ. 6. цурка. 7. цурцѣ долю. 11. жіе. 12. готуе. 13. Рад би его. 14. И в нещастя. 15. И в нецноту. 17. И чему на смерть не згадаешъ. 18. возмутъ. 19. Гдежъ твой будетъ. 22. Самъ не знаешъ, ци долгіе лѣта. 25. А інъшому даст. 26. Вѣдѣлес, же. 27. Нѣзащо естъ сего свѣта правда. Рр. 28—30:

Било Бога хвалити,
Приказаня чинити
Божіи.

Рр. 31—35 vacant. 37. Также матку не... 38. И ближняго. 39. Хтѣлес царство. 40. У небѣ. Рр. 41—60 vacant.

8.

Ой, бѣда, бѣда чайцѣ небозѣ,
Що вивела дѣтоньки при самой дорозѣ,
А еще в зеленомъ житѣ.
Где жъ маю дѣти подѣти?

Призову я журавля к себѣ на пораду:
Ахъ, мой милий братѣ(е)нку, дай же минѣ раду!
Где жъ маю дѣти подѣти?
Прийдетъся пречъ полетѣты.

Не журися, сестро моя любымая.
Скоро жито приспѣет, Богъ стараня даетъ,
Же твои малие дѣти
Якъ орлы будут летѣты.

Коби ж то, братѣ(е)нку, була правда твоя,
Щаслива би була, брате, мова тая,
Жеб мои дѣти малые
От женцов булы цѣлые.

Чему ж бо ти, сестро моя, барзо крикливая?
Ой, хто идет, не минаеш, помагай Бог даешъ,

Кики, кики, кики звиклас кричати;
Як маеш дѣти сховати?

Трудно ж бо минѣ, братѣ(е)нку, натуру згубити.
Хочай би ти перестав тое говорити!
То я дѣток остерѣгаю,
Колы кики, кики тай вийкаю.

Лиха ссбѣ знаеш, як остерѣгати;
Треба тихо сидѣти, хочешъ дѣти мѣти.
А то стрижено-голено будетъ:
Натура вовка в лѣс ведетъ.

Ой, гляни ж ти, губатый журавлю горбатый,
Сам себе самаго, не жития мого.
А то еще и досаждаеш,
Жалю мнѣ больше додаешъ.

А вже жито пожовтѣло, подобно приспѣло:
Будут женцѣ жито жати, будут дѣти брати.
Где ж маю дѣти подѣти?
Прийдется преч полетѣти.

Ой, там, там, там нѣ чаенкы, нѣ дѣточок ея,
Тѣлко же пѣра із дѣточок ея.
Плач, плач по чаенцѣ, журавлю, плачъ,
Не вдавайся в великую роспачъ!

Не буду я плакати по такой злой сестрѣ,
Же мя не слухала, вес дом загубила.
I сама марне згинула,
Же на свѣтѣ безумне жила.

9.

Чемъ тужишъ, серденько,
Gди любыш тихенъко?
Перестань тужити!
Сприяю ти.
Не мавши друга,
Серденьку туга,
Щоденне глядячи
На люде.

Хоч кѣлко кохати,
Юж не буду мати
Такои щирои
Дѣвчини.
Для тои причини —
Своея дѣвчини —
Богъ минѣ даруетъ
Иншую.

Юж просити Бога,
Нехъ от сердца трвога
Отступитъ конечне
В коханю.
Gди милост скажетъ,
Нех руцѣ звяжетъ
Священнык стулою
Своею.

Гей, будь же ласкава!
Твоя будетъ слава.
Потѣшай серденко,
Прошу тя,
Щоби не тескнило,
Щобы в любши било.
А тепер южъ мушу
Терпѣты.

Що ж? Коли милости,
Такъ теж и щиросты
Першои занехати
Тяженко.

Лѣпше би не знати
Нѣжлы занехати
Дѣвчину красную
До часу.

Хоч буду кохати,
Юж не буду мати
Такои краснои
Дѣвчины:

Чорнѣ оченка,
Бѣлѣ рученка,
Розмова милая
Щоденне.

Гей, Боже ласкавий,
Ти любости давий
Другъ друга любити
До съмеръти,
Прошу тя слуга,
Даруй ми друга,
Щирого во любъви
На вѣки.

10.

Нудно минѣ, що я думаю,
Лиху долю проклинаю:
Нѣсть утѣхи в цѣломъ вѣку,
Трудно жити человѣку.

Свѣте красний, (свѣте красний),
Тожъ есь ми барзо нещасьний!
Лѣта губишъ, сердце сушишъ,
Не женитися, дармо любишъ.

Мати жъ моя когда би знала,
Що нещасливаго кохала,
Волѣлабисъ ся утопити
Нѣжели бездолнаго кормити.

Самъ хороший вѣкъ минаетъ,
Нещасъливий наступаетъ.
А якъ лѣтъ сорокъ стане,
А хтожъ окомъ своимъ на мене [погляне?

Будутъ мене виганяти,
До шъпиталю отсилати.

Кобимъ випросивъ милостиню,
Не жаль би ми пойти до манасъ- [тиру.

Пойшовъ би я до манастиру,
Але самъ собѣ не вѣру,
Бо тамъ треба много сили,
Щоби бѣси не съкусили.

Хѣба очи залѣпити,
Щоби на люде не глядѣти;
Скоро би милу обачилемъ,
И от престола бимъ отскочилемъ.

Тожъ то моя милостиня:
Люба, хороша дѣвчина.
Обѣдати въчера (sic) з нею,
Бо розмовляти любо.

Нудно мнѣ, що я не маю,
Где ся подѣтоньки маю.
Подобно южъ буду терпѣти,
У манасътиру сидѣти.

11.

Далек ти, полънешъ (sic, полинешъ), да мой сивий оръле!
А хтожъ тебе у чужинѣ, сердечний, пригорне?

Да чи в луги, да чи в лѣсы, да в чистое поле,
Озми ж мене из собою, мой сивий соколе.

Да скоро ж ти приленешъ (sic), я весола буду,
Да як сядеш близко мене, всего смутку забуду.

Да прилѣтай же ты да щодня пораненку,
А потѣшай, сердце мое, ти мене молоденку.

Богъ и тое знае, хто нас обмовляе;
Нехай тому тяжко, важко, хто нас разлучае.

12.

Пѣшъла матѣнъка до зятенъка,
До молодого, до хорошого,
Тай до орача.
Дав же орачъ колачъ,
Оттакій вгрубшъки,
Оттакий вдовжъки.
Та утѣхо жъ моя,
Та радости жъ мои!

Пѣшла матѣнка до зятенъка,
До молодого, до хорошого,
Тай до пасѣчника.
Дав же пасѣчникъ плястеръ меду,
Оттакій вдовжъки,
Оттакій вгрубжъки.
Та утѣхо ж моя,
Та р(ад)ости жъ мои!

Пѣшла матѣнъка до зятенъка,
До молодого, до хорошого,
Тай до мелъника.
Дав же мелникъ мѣшокъ муки,
Оттакий вдовжъки,
Оттакий вгрубжъки.
Та утѣхо жъ моя,
Та радости мои!

Пѣшла матѣнъка до зятенъка,
До молодого, до хорошого,
Тай до дудара.
Дав же дударъ дуду, дуду,
Оттаку вдовжъки,
Оттаку вгрубшки.
Та утѣхо жъ моя,
Та радости жъ мои!

А дѣтенятѣмъ по дуденятѣмъ,
От по тѣлкому, по малѣнкому,
От по тѣцкому, по малѣцкому.
Та утѣхо жъ моя,
Та радости ж мои!

II.

Співаник Хведора Шелестинського був уже описаний, коли від д-ра Івана Панкевича дістав я відомість, що архив ужгородської „Просвіти“ одержав рукописний співаник XVIII в. При посередництві Бібліотеки Наукового Товар. ім. Шевченка я вспів у Львові познайомити ся з згаданим співаником, за що складаю щиру подяку Виділови ужгородської „Просвіти“. В теперішнім своїм стані має співаник 166 листків; він без початку й кінця, до того в богатьох місцях у середині також бракує карток. На початку два листки наддерті. Співаник оправляно кілька разів, бо декуди обтятий навіть текст пісень. Зачитував ся він пильно, бо тут і там так засмальцьований, що тяжко й відчитати тексти поодиноких пісень. Називаю його співаником Степана Вагановського тому, що на ріжних листках містить ся його підпис, а на деяких навіть зазначено, що він списував пісні (55, 73, 76, 79, 121, 123 і т. д.). Зазначував се дяківською латиною: „Skrybere ego“. На відворотнім боці 70 листка підписаний „Stefan Dozdzanski“, а під сим підписом стоїть: „Stefanowi Wahanowskiemu nalezy oddac“. З инших підписів приходить на 60 листку: „Григорий Праха“, на відворотнім боці

82 листка: „Иоанъ Вагановски“, Kotowski Іоанъ“ і крім того така адреса: „Jasnie Wielmozny miłosciwi panie Michał Swiatopołku Czetwertynski“. Хто такий був Степан Вагановський, зазначено на 83 листку: „Stefan Wahanowski, Bakalarz maxymowski“. Правдоподібно підписав ся по батькови на відворотнім боці 132 листка: „Stefan Zynewycz Wahanowski“. Недокладну вправу у віршуванню Степана Вагановського маємо в пісні св. Миколаєви з початком „Святителю отче, барскій чудотворче“ з акростихом: „Стефан Вагановски“. Акростиха було Вагановському за мало; на нього звернув увагу в замітці: „Композиція на свое имя“. На 126 листку зазначена дата: „1750 D. Martius 20. 1750“. Деякі частини співаника пізнійші, властиво співаник у теперішнім стані складаєть ся з кількох співаників і з них деякі без сумніву пізнійші ніж половина XVIII в.

Зміст співаника такий:

1 а. Кінець пісні на Воведеннє Богородиці „Патріарси торжествуйте“. Пор. Богогласникъ, 1790 і 1825, ч. 93, 1850, ч. 99, 1886, ст. 216; М. Грушевський. Співаник з початку XVIII в. (Записки Наук. Тов. ім. Шевченка, XVII, ст. 72); Пѣсенникъ, Ужгород, 1902, ст. 61; М. Возняк. Матеріяли до історії української пісні і вірші. I. (Укр. рус. Архив, IX, ст. 195—6).

Пѣснъ архангелу Михаилу. Поч. Хвалимъ тя вси згодны. Пор. В. Гнатюк. Угроруські духовні вірші. Львів, 1902, ст. 245; Пѣс., ст. 57.

2 а. Пѣснъ архистратигу Михаилу. Поч. Михаиле, кто яко Богъ, велми возопилесъ. Пор. В. Гнатюк. У. д. в., ст. 62; Пѣс., ст. 52; П. Демуцький. Лира и ийи мотивы. Київ, 1903, ст. 36.

3 б. Пісня на Різдво Христа. Поч. Нынѣ, Адаме, возвеселися. Пор. Бог., 1790 і 1825, ч. 24, 1850, ч. 29, 1886, ст. 21; М. Возняк. Матеріяли, II (Архив, X, ст. 436—7).

4 б. Пѣснъ Усѣкновенію ч. главы. Поч. Памятъ твоя праведная. Пор. Бог. 1790, ч. 206, 1825, ч. 207, 1850, ч. 209, 1886, ст. 441; В. Гнатюк. У. д. в. ст. 64; Труды этнографическо-статистической экспедиціи въ Западно-русскій край. Т. I. Спб. 1872, ст. 172; П. Безсоновъ. Калики перехожіе, II, ст. 164; Пѣс., ст. 247; П. Демуцький Ліра, ст. 30; М. Возняк, Матеріяли, II, ст. 446—7.

6 а. Пѣснь на Богоявленіе Господне. Поч. Іорданъ рѣко, уготовися. Пор. Бог. 1790 і 1825, ч. 28, 1850, ч. 33, 1886, ст. 63; Почаївська збірка пісень кінця XVIII в. ч. 13; М. Грушев-

ський. Зап. XV, ст. 48; В. Гнатюк. У. д. в. ст. 28; Пѣс., ст. 116; М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 419—20.

7 а. Пѣснь набожна. Поч. Зачало премудрости страхъ Господень. Пор. Ів. Франко. Карпато-руське письменство XVII—XVIII вв. Львів, 1900, ст. 141—2.

9 а. Пѣснь Иоану Богослову. Поч. Иоана Богослова. Пор. Бог. 1790, ч. 190, 1825, ч. 191, 1850, ч. 193, 1886, ст. 415; Пѣсны благоговѣйныя, въкратцѣ собранныя, поемыя при Божественной Літургіи чтенной. Къ симже праздникомъ Господскимъ, Богородичнымъ и нѣкоторымъ Святымъ. Таже розличныя покаянныя рускія и польскія. Почаїв, 1806, 80 аб, 81 а; Труды, I, ст. 178; В. Гнатюк. Лірники. Львів, 1896, ст. 32; Os. Kolberg. Pokucie, II, ст. 272; П. Демуцький. Ліра, ст. 25; М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 417—8.

10 а. Пѣснь козацкая. Поч. Стужилася, зжурилася та Степанъска громада (без кінця, бо бракує карток).

11 а. Пѣснь святымъ безсребникомъ Козми и Деміяну. Поч. Днес созиваемъ всю вселенъную. Пор. Бог. 1790, ч. 155, 1825, ч. 156, 1850, ч. 157, 1886, ст. 341; М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 408—9.

Пѣснь пресвятѣ Богородици Покрову. Поч. О прекрасная Царице, злата Діянъна.

12 а. Пѣснь святителю Николаю. Поч. Гори, холми, дибрави, листвіє, цвѣти. Пор. В. Гнатюк. У. д. в. ст, 67.

13 а. Пѣснь на актѣ жалобномъ. Поч. Егда душа от тѣла разлучаетъся. Пор. Бог. 1790, ч. 235, 1825, ч. 236, 1850, ч. 232, 1886, ст. 480; М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 410—11.

14 б. Пѣснь о вигнаню Адамовѣмъ из раю. Поч. Плакалъся Адамъ предъ раемъ (без кінця, бо бракує карток). Пор. В. Гнатюк. У. д. в. ст. 59; П. Безсоновъ. Калѣки. Москва, 1864, ст. 236—62; Пѣс. ст. 153.

15 а. Пѣснь буцънѣвъска пресвятой Богородици. Поч. Со горъних висотъ предста долънимъ. Акростих: С Подгаец Великих.

17 б. Пѣснь святому пророку Ілію. Поч. Істочниче благодати. Пор. Бог. 1790, ч. 201, 1825, ч. 202, 1850, ч. 204, 1886, ст. 435; М. Грушевський. Зап. XV, ст. 42; В. Гнатюк. У. д. в. ст. 63; П. Безсоновъ. Калѣки, I, ст. 768—70; Пѣс. ст. 224; М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 422.

18 б. Пѣснь на Сошествѣе святаго Духа. Поч. Источъникъ духовний. Пор. I, 38 б.

20 а. Пѣснь о страшномъ судѣ. Поч. О горе мнѣ грѣшнику во юдолъ плав(въ)чевънуй предстати.

22 б. Поч. Хто тилко знает, що Господь на небѣ (без кінця, бо бракує далі карток). Пор. Бог. 1790 і 1825, ч. 78, 1850, ч. 84, 1886, ст. 171; Os. Kolberg. Wołyń. Obrzędy, melodje, pieśni. Краків, 1907, ст. 387—8; В. Гнатюк. Кілька духовних віршів. Співаник із Грушова. (Зап. LVI, misc. ст. 31—2); М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 425—7.

23 а. Piesń na boże narodzenie. Поч. Послухайте, що ся стало, всему свѣту завитало. Пор. П. Безсоновъ. Калѣки, II, ст. 64—5.

24 а. Пѣснъ 2 na Boże Narodzenie. Поч. Чудо преславное и ново: предвѣчное Слово днес ся народило.

24 б. Pieśń na Boże Narodzenie. Поч. Новая радост в свѣтѣ ся зявила. Пор. Бог. 1790 і 1825, ч. 19, 1850, ч. 25, 1886, ст. 8; Труды, III, ст. 328, 380—1; Як. Головацький. Народныя пѣсни Галицкой и Угорской Руси, II, ст. 97—8; Os. Kolberg. Wołyń, ст. 391; Пѣс. ст. 101; М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 438.

25 а. Piesń nabożna. Поч. Помисли, человѣче, прегоркій час смерти. Пор. Бог. 1790, ч. 232, 1825, ч. 233, 1850, ч. 229, 1886, ст. 475; М. Грушевський. Зап. XV, ст. 38; Мала почаївська збірка XVIII в.; М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 448.

26 а. Pesń na Boże Narodz(en)ie. Поч. Христос ся с Панни раждаетъ. Пор. М. Грушевський. Зап. XVII, ст. 64; М. Возняк. Матеріяли, I, ст. 167—8.

26 б. Pieśń na Boże Narodzenie. Поч. Дѣвая днес Христа раждаетъ. Пор. М. Возняк. Матеріяли, I, ст. 166—7.

27 а. Piesń na boże narodżenie. Поч. Предвѣчний родися под лѣти. Пор. Бог. 1790 і 1825, ч. 17, 1850, ч. 23, 1886, ст. 13; Почаївська збірка кінця XVIII в. ч. 12; В. Перетцъ. Историко-литературныя изслѣдованія и матеріалы. Т. I. 1. Изъ исторіи русской пѣсни. Спб. 1900, ст. 367—77; Труды, III, ст. 370; П. Безсоновъ. Калѣки, II, ст. 79—81; Пѣс. ст. 90; М. Возняк. Матеріяли, I, ст. 169.

28 б. Пѣснь на Рождество Христово. Поч. От востока восія звѣзда ясная. Пор. М. Грушевський. Зап. XVII, ст. 61; В. Гнатюк. У. д. в. ст. 25.

30 а. Пѣснь на Рождество Христово. Поч. Слава во вишнихъ Богу — воспѣвайте, людіе. Пор. В. Гнатюк. У. д. в. ст. 139. Далі бракує карток.

31 а. Докінченнє пісні на Різдво Христа „Ангелъ пастыремъ мовилъ“. Пор. Бог. 1886, ст. 47; М. Грушевський. Зап. XVII,

ст. 62; В. Гнатюк. У. д. в. ст. 24; Труды, III, ст. 327—8; В. Перетцъ, ст. 170—4: Пѣс. ст. 94.

Пѣснь на Рождество Христово. Поч. Дивная новина: нынѣ Панна Сына. Пор. Бог. 1790 і 1825, ч. 16, 1850, ч. 22, 1886, ст. 15; Як. Головацький, II, ст. 98; Пѣс. ст. 38.

32 а. Ѱалма о страшномъ судѣ. Поч. Во дому Давидо(во)м страшная совершаются.

33 а. Пѣснь Пресвятой Богородици. Поч. О Мати Царя всея твари.

33 б. Пѣснь іереіу святому Николаю. Поч. Гори, сладост искапайте. Пор. М. Грушевський. Зап. XV, ст. 39; В. Гнатюк. У. д. в. ст. 67; П. Безсоновъ. Калѣки, I, ст. 756—7.

34 б. Пѣснь на Богоявленіе. Поч. Іорданъ рѣко уготовися. Пор. 6 а.

35 а. Пѣснь Роману Пѣвцу. Поч. Ревность къ Богу имѣя вѣрно Роман, пѣвец красний.

36 а. Пѣснь Пресвятой Богородици. Поч. Цвѣтъ мислений и кринъ полний. Пор. М. Грушевський. Зап. XVII, ст. 79; Холмскій народный календарь на 1885 годъ, ст. 174. Далі знову бракує карток.

37 а. Кінець якоїсь пісні.

Пѣснь святому Николаю. Поч. О, хто, хто Николая любитъ. Пор. М. Грушевський. Зап. XV, ст. 35; Пѣс. ст. 72; П. Шейнъ. Бѣлорусскія народныя пѣсни съ относящимися къ нимъ обрядами, обычаями и суевѣріями. Спб. 1874, ст. 409; Труды, I, ст. 169—70; Записки Юго-западнаго Отдѣла Имп. Рус. Геогр. Общ. т. I. Київ, 1874, матеріяли, ст. 30—1: П. Безсоновъ. Калѣки, I, ст. 757—62; В. Варенцовъ. Сборникъ русскихъ духовныхъ стиховъ, ст. 207.

37 б. Пѣснь пресвятѣй Богородици. Поч. Богородице Царице. Пор. Бог. 1790, ч. 139, 1825, ч. 140, 1850, ч. 140, 1886, ст. 310; М. Грушевський. Зап. XVII, ст. 75; М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 390.

38 а. Поч. Чловече мѣзерний. Пор. В. Гнатюк. Хоценський співаник Левицьких (Записки Наук. Тов. ім. Шевченка, XCI, ст. 109—10); Як. Головацький, II, ст. 569—71.

38 б. Пѣснь Ісусу Христу. Поч. Ісусе мой прекрасній животудавче.

39 а. Пѣснь инокомъ. Поч. Познай, іноку, самъ себе.

40 а. Поч. О пречистая Панно, Дѣво Богородице.

40 б. Поч. Возридайте вси днес, российскія страни. Пор. Ю. Яворскій. Два замѣчательныхъ карпато-русскихъ сборника XVIII-го в., принадлежащихъ Университету Св. Владиміра. Описаніе рукописей и тексты. Київ, 1909, ст. 50—1.

41 б. Поч. Ци не жал сердечне.

42 б. Поч. Вийду в дубровоньку.

43 а. Пѣснь полска. Поч. Niech monarchowie miasta swe fundują. Витятий один листок.

44 а. Поч. Изийдѣте, аггелъ лики (без кінця, бо бракує карток). Пор. Бог. 1790 і 1825, ч. 52, 1850, ч. 56, 1886, ст. 119; Труды, III, ст. 26; Почаївська збірка кінця XVIII в. ч. 18; П. Безсоновъ. Калѣки, III, ст. 15—7; М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 413—4.

45 а. Кінець польської пісні.

Поч. A iakaz to w tobie zdrada.

46 б. Пѣснь на Воскресеніе Христово. Поч. Воста Господь яко спя днес из мертвихъ.

47 а. Пѣснь на Воскресеніе Христово. Поч. Изийдѣте, аггеловъ лики. Пор. 44 а.

48 а. Пѣснъ корчемна. Поч. Фляшкажъ моя. Пор. І, 62 б.

49 а. Поч. Мусишъ ся ти мнѣ признати. Акростих: Маруся. Пор. М. Возняк. З культурного життя України XVII—XVIII вв. Львів, 1912, ст. 59—60. Дальші листки від 133 а.

50 а. Поч. Во велкомъ смутку Савел зостает. Пор. Миронъ (Ів. Франко). Червонорусскія вирши XVIII в. (Кіевская Старина, 1891, Nr. 9, 481—4); В. Гнатюк. Причинок до літератури нашого віршотворства. (Записки Наук. Тов. ім. Шевченка, XXI, misc. ст. 11—12).

51 б. Пѣснь зарваницка. Поч. З емпѣровъ горних Богъ ся являетъ (без кінця, бо бракує карток). Акростих: Зарваницкая ѱал(ма). Пор. В. Гнатюк. У. д. в. ст. 187; Пѣс. ст. 34. Далі бракує карток.

53 а. Кінець пісні до Богородиці.

53 б. Поч. Ахъ, удивися (тільки початок). Пор. І, 16 а.

54 а. Пѣснь Пресвятѣ Богородици чудотворной въ Буцневѣ. Поч. Ахъ, удивися. Акростих: Антони О... Пор. 53 б. Витяті найменше два листки.

55 б. Пѣснь на крещенію дѣтемъ. Поч. А ми прийшли з Божого дому. Пор. Як. Головацький, II, ст. 140—1; Wacław z Oleska. Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego. Львів, 1833, ст. 47—8; В. Гнатюк. Зап. XXI, misc. ст. 11; М. Возняк.

З фолькльорних занять Маркіяна Шашкевича. (Записки Наук. Тов. ім. Шевченка, CIX, 145—6).

56 б. Пѣснь хотѣ(н)ска. Поч. Нещаслива та година. Пор. А. Петрушевичъ. Сводная галичско-русская лѣтопись съ 1700 до конца авг. 1772 г., ч. I, ст. 146.

58 б. Поч. Ґди Богъ Адама сотворилъ рукама. Пор. I, 1 а.

60 б. Пѣснъ Воведению. Поч. Во святихъ святая.

61 б. Вѣршъ мѣщанскій Поч. От южъ и я нетяга.

62 б. Пѣснь свѣцка. Поч. Ой, перестань до мене ходити (без кінця, бо бракує карток). Пор. М. Грушевський. Зап. XV, ст. 22; В. Перетцъ. Новыя данныя для исторіи старинной украинской лирики (Извѣстія Отдѣленія рус. яз. и слов. ИАН. 1907, I, ст. 161—3). Ю. Яворскій. Новыя данныя для исторіи старинной малорусской пѣсни и вирши. Львів, 1921, ст. 22—3.

63 а. Пѣснь цару Костантину і матери Еленѣ. Поч. Цвѣты растій днесъ происходятъ. Акростих: Цару Костантину ѱал(ма).

64 б. Пѣснъ на Богоявленіе Господне. Под. Ликуй днесъ. Поч. Пріидѣте, вѣрныи, на Іорданъску рѣку.

67 б. Пѣснъ святому Архистратигу Михаилу. Поч. Горных силъ перваго призовѣмъ Михаила. Правдоподібно зіпсований акростих: Григр.

68 б. Пѣснъ на Преображеніе Господне. Под: Крикнѣтъ. Поч. Велимъ гласомъ, не ужасомъ днес, Давиде, викрикай. Акростих: Васиан Бро... Пор. В. Гнатюк. У. д. в. ст. 186.

69 б. Пѣснъ на Рождество Пресвятои Богородици. Поч. Радость велія нынѣ явися. Пор. Бог. 1790 і 1825, ч. 83, 1850, ч. 89, 1886, ст. 196; В. Гнатюк. У. д. в. ст. 193; М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 452.

71 а. Пѣснь пресвятѣй Богородици Успенію. Под: Со горних висот. Поч. Достойно естъ Дѣву величати.

72 а. Пѣснь о зрадливом свѣтѣ марном. Поч. Фалшивая юна и зрадлива фортуна. Пор. В. Гнатюк. У. д. в. ст. 89 і 264; Юл. Яворскій, ст. 52—3; В. Перетцъ. Очерки по исторіи поэтическаго стиля въ Россіи. Спб. 1905, ст. 52; Як. Головацький, II, ст. 570—1; В. Гнатюк. Зап. XXI, misc. ст. 8—9.

74 а. Пѣснь на актѣ жалобном. Поч. Прійшовъ ми час того лѣта. Пор. В. Гнатюк. У. д. в. ст. 107; Пѣс. ст. 330.

75 а. Пѣснь свѣцка. Поч. Що я кому виноват. Пор. I, 8 б.

75 б. Piesn na rodzenia Panskie. Поч. Pasterze pasli.

76 б. Piesn na rodzenia Panskie druga. Поч. Pasli pasterze woły. Витяті два листки.

77 а. Pieśń Swientemu Michałowi Archaniołu. Поч. Ликуютъ въси на небеси. Пор. Бог. 1790, ч. 157, 1825, ч. 158, 1850, ч. 159, 1886, ст. 345; В. Гнатюк. У. д. в. ст. 62, Лірники, ст. 46—7; Почаївська збірка кінця XVIII в.; Труды, I, ст. 166; М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 428—9. Витятий один листок.

78 а. Пѣснь пресвятѣ Богородици Успенію. Поч. Днес умираетъ Іисусова мати.

78 б. Piesn o herodowie dumy, kiedy sie narodził Jezus Christus. Поч. Ach, biada, biada mnie Herodowi. Далі бракує карток.

80 а. Пѣснь о страсти Христово(й). Поч. Нещасливій я человѣкъ, якежъ мое житя.

80 б. Пѣснь святому мученику Іоану Сочавскому. Поч. Во свѣтѣ правди нѣґди не дознати.

82 а. Поч. Bądz mi tarczo, moy Iezu.

82 б. Проби пера.

83 а. Пѣснь на Покров Пресвятѣ Богородици. Поч. Благовѣствуйте днес радость всему миру. Пор. I, 46 а.

83 б. Пѣснь иванъковска. Поч. Неизреченное чудо днесь изъявися.

84 б. Пѣснь святому Іоану Златоустому. Поч. Златокованную трубу. Пор. Бог. 1790, ч. 160, 1825, ч. 161, 1850, ч. 162, 1886, ст. 350; Труды, I, ст. 179—80; П. Безсоновъ. Калѣки, I, ст. 772—3.

85 б. Пѣснь на Рождество Христово. Поч. Уступуй, ночи (далі картки витяті). Пор. П. Безсоновъ. Калѣки, II, ст. 87—90.

87 а. Пѣснь на Рождество Христово. Поч. Дѣвая раждает Слово предвѣчное.

87 б. Пѣснь пренесенію мощи Николая. Поч. А в Бару єстъ триумфъ великій.

90 а. Пѣснь свѣцка непотрѣбная. Поч. Черезъ Дунай тихий.

90 б. Поч. Чересъ поле рѣчка, черезъ рѣчку клатка.

91 а. Пѣснь свѣцка козацка. Поч. Крикнувъ козакъ запороскій та на своя люди.

93 б. Пѣснь Іисусу слаткому. Поч. Іисусе мой пренайсладшій и Творче свѣта. Пор. Бог. 1790, ч. 243, 1825, ч. 244, 1850, ч. 240, 1886, ст. 496; Пѣсни благоговѣйныя, 116 б—118 а; М. Грушевський. Зап. XVII, ст. 74; В. Перетцъ. Изслѣдованія, I, 1, ст. ст. 350—5; М. Возняк. Матеріяли, I, ст. 193—4. Далі бракує карток.

94 а. Пісня про воробця без початку. Поч. Прилетіли ко нему зазулѣ.

94 б. Пѣснь свѣц(к)а. Поч. Ой, дѣвка, дѣвка материнку жала.

95 б. Поч. На(д) Дунаем глубокимъ. Далі витятий листок.

96 б. Пѣснь свѣцка трета. Поч. Ой, стихейка, Марисейку (sic), говори.

97 б. Поч. Чорнобривъ дривця рубае. Пор. В. Перетцъ. Замѣтки и матеріалы для исторіи пѣсни въ Россіи. (Извѣстія Отдѣленія русск. яз. и слов. ИАН. 1901, 2, ст. 86—7).

98 б. Пѣснь свѣцка. Поч. Ой, текутъ рѣченки с кирницѣ до єзера.

99 а. Пѣснь свѣцка шеста. Поч. Ой, недалеко от Маличина.

99 б. Вѣршъ мѣщанский. Тільки початок, бо далі бракує карток. Початок такий: Немашъ а правдиве немашъ, ой, нѣтъ, немашъ суки. Коли би ся мѣнѣ тепер достала в руки. Але ви не знаете, чего я шукаю. Если хто мудрій, вгадайте. От признаку...

100 а. Вірша про птахів без початку. Далі бракує карток.

112 а. Пѣснь святому Алеѯею человѣку Божію. Поч. Кохана(на)го ґди втирала матка сына. Пор. Бог. 1790, ч. 185, 1825, ч, 186, 1850, ч. 188, 1886, ст. 402; Пѣсен. ст. 132; М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 424—5.

113 б. Пѣснь святому Савѣ. Поч. Возвеселися, пустини цвѣтущи.

Пѣснь пророку Даниилу. Поч. Даниилъ пророкъ въ ровъ билъ воверженій.

115 а. Пѣснь страстемъ Христовимъ. Поч. Усе створеня по умершомъ Пану. Пор. М. Грушевський. Зап. XVII, ст. 57; В. Гнатюк. У. д. в. ст. 37.

117 б. Пѣснь на Уиханіе Господне. Поч. Цорко сионска, южъ веселися. Пор. В. Гнатюк. У. д. в. ст. 34.

118 б. Пѣснь покаянная погр(е)б(ова). Поч. Помишляю оканънѣй азъ. Пор. В. Гнатюк. У. д. в. ст. 252.

120 а. Пѣснь святому Николаю, помощнику скорому. Поч. Святителю отче, барскій чудотворче. Акростих: Стефан Вагановски.

122 а. Piesn swiecka kawalirska z damo. Поч. Zafrasowałam sie srodze.

122 б. Text swieckiy. Поч. Szukay szczęscia.

123 б. Записка: Wiadomo czynie...

124 а. Пѣснь на Воскресеніе Христово. Под: Веселися ти. Поч. Радуйся, свѣте въвес.

126 а. Пѣснь великомученици Параскевіи. Поч. Радостным сердцем воздвизуєм гласъ. Пор. Бог. 1790, ч. 153, 1825, ч. 154, 1850, ч. 156, 1886, ст. 337; В. Гнатюк. Лірники, ст. 41—2; П. Демуцький. Ліра, ст. 32; М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 452—3.

127 а. Пѣснь свѣцка и троха набожна. Поч. Теперъ на свѣтѣ великая зърада. Пор. I, 64 а.

128 а. Piesn nayswiętszey Panny Tywrowskiy. Поч. Tywrowe, hoyno wesełysia. Акростих: Tywrowskoy.

129 б. Пѣснь катахизмова. Поч. Тройца Богъ Отецъ. Пор. Почаївська збірка кінця XVIII в. ч. 36; Naczatki zytyia nebesnaho na zemły, ст. 221.

131 б. Пѣснь на Вознесеніе Господне. Поч. Крикнѣте днес, вси аггели, на небѣ велегласно. Пор. В. Гнатюк. У. д. в. ст. 147; Труды, III, ст. 340. По 131 к. один листок видертий.

132 б. Проби пера.

133 а. Кінець пісні „Мусиш ти ся признати". Продовженнє 49 б.

Поч. Аггелъ хори, воспѣвайте. (Пісня св. Миколаєви). Акростих: Авктор. Пор. М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 279.

134 а. Пѣснь свѣцка. Поч. Боже, дай же добрій (день), дяченку, тобѣ. Далі є сліди витятих листків.

136 а. Пѣснь свѣцка. Поч. А докижъ юже такъ тяжко здихати.

137 а. Пѣснь свѣцка. Поч. Гей, милости лиха, чемже есь израдлива?

138 а. Пѣснь на Рождество Христово. Поч. Предъвѣчній родился подлѣтній. Пор. 27 а. Далі бракує карток.

139 а. Пѣснъ рождествецкая. Поч. Вселеная, веселися. Пор. Бог. 1790 і 1825, ч. 9, 1850, ч. 11, 1886, ст. 4; Пѣс. ст. 102.

139 б. Поч. Аггелъ пастирем мовил. Пор. 31 а.

140 б. Поч. Дивная новина: нынѣ Пан(н)а Сына. Пор. 31 а.

141 б. Поч. Дар днесь пребогатій от небесъ прійде. Пор. Бог. 1790 і 1825, ч. 18, 1850, ч. 24, 1886, ст. 27; Труды, III, ст. 326—7, 383.

142 а. Пѣснь Рождеству Христову. Поч. Слава буди въ вишних Богу. Пор. Бог. 1790 і 1825, ч. 11, 1850, ч. 13, 1886, ст. 28; М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 457.

142 б. Поч. Нова радост стала. Пор. Бог. 1790 і 1825, ч. 22, 1850, ч. 28, 1886, ст. 25; В. Гнатюк. У. д. в. ст. 151; Труды, III, ст. 330—2; Пѣс. ст. 89; П. Безсоновъ. Калѣки, II, ст. 21—4; Os. Kolberg. Wołyń, ст. 390—1.

143 б. Ѱалъма пресвятой Богородици. Поч. Да прийдетъ всему миру радость. Акростих: Деміян. Пор. Бог. 1790 і 1825, ч. 98, 1850, ч. 105, 1886, ст. 227; Пѣс. ст. 137—9; Труды, III, ст. 11; В. Щурат. Із студій над почаївським „Богогласником“. Львів, 1908, ст. 15—6; П. Безсоновъ. Калѣки, II, ст. 13—15; М. Возняк. Матеріяли, I, ст, 208—9. Далі бракує карток.

144 б. Проби пера.

145 а. Пісня про пастушку ягнят і попа без початку.

147 а. Пѣсн свѣцка свѣтова. Поч. Мѣзерія на сем свѣтѣ, ах, минѣ бѣдному. Пор. В. Перетцъ. Изслѣдованія, I, 2, ст. 162—3.

148 б. Поч. Ой, дѣвчина крѣпко жне. Далі витято кілька листків.

150 а. Пѣснь пресвятой Богородици. Поч. О пречистая Панно, Дѣво Богородице.

150 б. Поч. Богородице Царице, пречистая Владичице. Пор. Бог. 1790, ч. 139, 1825, ч. 140, 1850, ч. 140, 1886, ст. 310; М. Грушевський. Зап. XVII, ст. 75; М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 390.

151 а. Поч. Пречистая Дѣво, Мати руского краю. Pies(n) odias wm. imici pana Iana Jabłonowskiego, woiewody, ienerała. Пор. I, 35 б.

152 а. Пѣснъ о страшномъ судѣ. Поч. Приде часъ, gди Господъ на облацех славъно. Пор. П. Шейнъ, ст. 401—3; П. Безсоновъ, III, ст. 108—10.

152 б. Пѣснь о марно(сти свѣта). Поч. О горе мнѣ грѣшнику сущу. Пор. Бог. 1790 і 1825, ч. 33, 1850, ч. 38, 1886, ст. 74; Почаївська збірка кінця XVIII в. ч. 29; Пѣс. ст. 145; П. Безсоновъ, II, ст. 157—9; П. Демуцький, ст. 47; М. Возняк. Матеріяли, II, ст. 439—40.

153 б. Поч. Возридайте вси днесь, росиіские страні. Пор. 40 б.

154 а. Piesn swiecka septyma. Поч. Високих пернат оръле лѣтаючи.

155 а. Piesn swiecka. Поч. Чомъ ти горда, дѣвонко, на що ти дуфаешъ? Коли поставити „гей“ замістць „чомъ“, виходить акростих: Григорий. Пор. М. Возняк. З культурного життя, ст. 68—9.

156 б. Пѣснь пресвятой Богородици. Поч. Чиста Панъно, Матко утѣшона. (Далі бракує карток).

157 а. Пѣсн святой Богородици подкаменецка. Поч. Пречистая Дѣво, Мати Рускаго краю. Пор. 151 а.

158 а. Piesn swiecka. Поч. Cżemu mi, cżemu natura nie dała.

159 б. Piesń swiecka. Поч. Занехай ти мене, я о тя не дбаю.

160 а. Пѣс(н) свѣцка. Поч. Ахъ, мнѣ жаль непомалу, раненко якъ встану. Пор. М. Возняк. З культурного життя, ст. 69.

160 б. Поч. Да оретъ мужикъ при дорозѣ.

161 а. Поч. Ой, приихавъ жовнѣръ до жида на шабашъ (українсько-польська пісня).

162 б. Пѣснь святому Христову Георгию. Поч. Да придетъ, да придетъ всему миру радость (се пісня Благовіщенню). Пор. 143 б. Тільки початок, очевидно, далі бракує карток.

163 а. Кінець якоїсь набожної пісні.

163 а. Поч. Гей, дѣвчинонко, потѣхо моя (українсько-польська пісня).

164 б. Проби пера.

165 а. Надѣя моя найвишаго Пана. Пор. М. Грушевський. Зап. XV, ст. 37.

166 а. Пѣснь святой великомученици Варварѣ. Поч. Красная невѣста небеснаго чертога. На кінці знову сліди видертих листків.

Усі тексти богогласникових пісень у співанику мають більші або менші відміни в порівнанню з „Богогласником". Крім того співаник містить довгу низку пісень, які не приходять у „Богогласнику" або й цілком не були ще друковані. З пісень духовного змісту друкуєть ся низше всього кілька: під ч. 1 „композиція" власника співаника, під чч. 2—6 пісні на Різдво Христове, іванківській Богородиці, про страшний суд і дві похоронні. Опублікування надгробної стихири під ч 6 в цілости бажав Іван Франко, віднайшовши її початок в однім закарпатськім співанику з початку XIX в.[1]) Тексти чч. 7—14 се варіянти вже друкованих пісень, подекуди значно красші від досі відомих. Зазив до черця до витрівання в чернецтві уявляє з себе пісня ч. 15. До авторства фрівольних і сороміцьких пісень веде надрукований під ч. 16 „Вѣршъ мѣщанскій" (може

[1]) Ів. Франко. Карпаторуське письменство XVII—XVIII вв. Львів, 1900, ст. 142.

й перекручене тут слово „нищенскій“) й пісня про те, як дяк навчав дівчину азбуки, під ч. 17. До сьогож репертуару належать тексти під чч. 18—33. На жаль без початку й кінця розмова птахів, надрукована під ч. 34. Цінні в співанику Степана Вагановського тексти історичних пісень. Надрукована під ч. 35 пісня про Саву се найстарший варіянт пісні, варіянти якої надруковані по ріжних збірниках народніх пісень. Варіянт пісні про хотинську битву під ч. 36 попсований в порівнанню з текстом, який видав Антін Петрушевич. Правдоподібно текст досі невідомої пісні під ч. 37 закінчує вибір із співаника Степана Вагановського, бакаляра Максимівки правдоподібно в Тернопільщині, отже з території, з якої походить і співаник Івана Пашковського.

Нарешті ще одна справа. В співанику Вагановського зазначено, що популярна в західній Україні пісня підкаменецькій Богородиці „Пречистая Дѣво Мати Руского краю“ се твір Івана Яблоновського, воєводи, єнерала, очевидно, Руського краю. Ся вістка в кождім разі більше заслуговує на увагу ніж гіпотеза про авторство Станислава Лєдуховського. Іван Станислав Яблоновський (врод. 1669, умер 1731 р.) писав у вільних хвилинах і вірші, очевидно, польські, а хоч не був поетом, всетаки в його викладі Господньої молитви та в набожних елеґіях стрічають ся уступи, які захоплюють простотою та справжнім чуттєм. Цікавили його й чудотворні Богородичні ікони, як свідчить його „Historya obrazu najświętszej Panny Marji Bogarodzicy w kościele WW. OO. Bernardynów w Sokalu“ з 1724 р. (Львів). Нема сумніву, що знав добре українську мову; свідоцтво свого знання української мови лишив в українських фразах, н. пр. у своїм мемуарі.

1. Пѣснь святому Николаю, помощнику скорому.

Святителю отче, барскій чудотворче,
Николае мирликійскій, скорій помощниче,
Тебе, Николае, завъше выхваляемъ,
Въ день и в нощи, на всякій час тебе величаемъ.
Евлавію во снѣ бурне показалъся,
Тремъ отрокомъ въ нуждахъ, скорбехъ явне показался (sic).
Фалшивымъ свѣдителемъ запрѣтивъ воскорѣ,
Николае святителю, зъбавъ насъ от неволѣ.
Агрикова сына зъбавилъ от сарацинъ;
Избави насъ от напасти, со слезами просимъ.
Но тебе непрестанно, неприкосновенъно
Тя усердно упрашаемъ, под ноги въпадаѐмъ.
Видѣлесь на воздусѣ Сына, Духа, Бога Отца,

(В)севѣчную радост нынѣ, же не маетъ конъца.
Арія безумнаго ты пострамилъ еси
И ереси безбожнія его въгасилъ еси.
Губительства, труса, града, глада, огня
Избави насъ, отче святый, хвалимъ твое імя.
А насъ возвышаешъ, агарянъ потлумляешъ;
Потлумилесь А(а)рію, всю его ересію.
Никогда въслышавый въ темници связанныхъ,
Услыши нас, Николае, помощи жаданнихъ.
Отче Николае, Христовъ наслѣдниче,
Помагаешъ хрістіянамъ, въ нуждахъ помощниче.
Василія от Амиры цѣла восхитивый,
Родителемъ во радость зъдрава представивый.
Святе Николае, скорый помощниче,
Выбавляй нас от напасти, крѣпкій заступъниче.
Къ Тройци приносишъ завсегда пѣніе,
Просвѣщаешъ, прославляешъ въ Бару спасеніе.
Измилуйся, Николае, ублагай Марію,
Сохраняй цѣлу на вѣки вѣру православну.
Въ Бару мощи твоя якъ слонъце сіяютъ,
От духъ нечистыхъ страждущихъ завъше избавляютъ.
Мы тя будемъ выхваляти по вся наша лѣта,
Имя твое пресвятое, поки стане свѣта.
Даруй во веси сей щасливе прожити,
А ерею со братіею неоскудно жити.

2. Пѣснь на Рождество Христово.

Уступуй ночи, бо свѣтлост очи
Засвѣтила, ґди Панна Сына породила.
У Вифлеемѣ въ Давидовом домѣ
Въ мѣстѣ маломъ тое ся стало барзо рано.
Во убогой стайни там Пан над пани
Раждается и пеленами повивается.
У малом тѣлѣ Христос у сѣнѣ
Покой мает и отпочивает во яскини.
Терпит зимности тѣлом нагости
Богъ правдивій и непостижимій у вѣчности.
Котрим нас била Ева прикрила,
Днес Марія тое вчинила, ꙃди зродила
Квѣтокъ рожаный намъ пожаданый;
От многих лѣтъ чекалъ свѣтъ оплаканный.
Море глубоко знялося высоко
Вънѣ волнами над берегами въ кругъ широкій.
Нехъ выливает и охоложает
Горкій смутокъ, ꙃди грѣха скутокъ прилежает.
Ясная зоря, вышедши з моря
Того свѣта, во остатніе лѣта засвѣтила.
Южъ час приходит, ꙃди зоря сходит,
Слонцу ясност, свѣту прекрасност освѣщает.

Зоря ясная Панна чистая,
Всѣхъ Царица и Голубица пречистая.
Чистая Мати въ стайни з бидляти
Єди въродила, въ ясли вложила Отрочатко.
Волъ тежъ и оселъ служилъ у яселъ
Яко Пану, всѣхъ вѣков Цару рожденъному.
Аггелъ множество славное торжество
Вихваляют, въдячне спѣваютъ на повѣтрю.
Наперед простачкомъ убогим пастушкомъ
Ознаймили небесніе сили Рожденънаго.
Днес Христа знайшли, же спѣшно прішли
Ко Вифлеему и дали ему поклон, славу.
Миро, кадило, що Богу мило,
Такъ тежъ злато вдячне принято во вертепѣ.
Пане господару, щодрій шафару,
Нам школяром злотом дорогим (о)хотне даруй,
Жий же щасливе а нетескливе
Из жоною, из че(лядкою)...

3. Пѣснь иванъковска.

Неизреченное чудо днесь изъявися:
Іисус Христос Назарейскій днесь прослезися.
Тварь смутную изявляетъ,
Рани своя отвѣряетъ:
Кровъ изътѣкает.
Въ малой веси у Иванковцѣ сіе ся стало,
Познавшися вси(м) христіаном чудо (со) немало.
Хроміа право ступают,
Бѣси от члекъ печъ утѣкаютъ,
Во безну отбѣгают.
Ой, Иван(к)овка, чудес мноством своим, малая веси,
Прославил тя Іисус Христос самъ со небеси:
Чудеса в тобѣ зъявляет,
Сына своего прославляет,
Вѣрних созивает.
Сей же образъ животворящій Назарянина
Изъявися у Иванковцѣ. Сія причина:
Въ дворѣ прежде поставленный,
Со небеси прославленный,
Во церков естъ вънесенный.
Сотѣкайтеся от конецъ земли, племена, язици,
Кланяйтеся распятому Христу и Дѣвѣ Царици:
Она бо руцѣ простирает,
Слези своя виливает,
Бога умоляет.

4. Пѣснь о страшномъ судъ.

О горе мнѣ грѣшнику во юдолъ пла(въ)чевънуй предстати,
Где там будутъ аггели всѣхъ дѣлъ злих обличати.

Ахъ, ах, ах, ах, Боже Сотворителю,
Буди милостивий, всѣхъ Откупителю.
Ахъ, рѣка огненная там страшливе потече,
Грѣшънихъ людей злосливих во адъ страшний повлече.
Ах, ах, ах, ах, кому азъ (sic) отвѣщаешъ,
Понеже отвѣта инъшаго не маешъ.
Тогда солнце и луна свѣтити престанутъ,
Когда вси человѣци на судъ назии повстанутъ.
Ах, ах, ах, ах, там нѣ слава нѣ дружба,
Отецъ, мати не поможе, тилъко якъ чия служъба.
Небеса видимия якоже снѣгъ растлѣютъ,
Звѣзди с тверди пебеснои тутъ на землю предспѣютъ.
Ах, ах, ах, ах, южъ свѣтити не будутъ,
Ґди грѣшъніи пред пекълом тамъ страшливе загудятъ.
Судія справедливий на облацех славъно
Прийде всѣхъ судити невидимо явъно.
Ах, ах, ах, ах, святѣйших патъриярховъ,
Царей, кролевъ і гетъмановъ и велъможъних пановъ.
Иноком и ереом и монахом (sic) препростихъ,
Владыковъ и калѣковъ и всѣхъ пановъ роскошнихъ.
Ах, ах, ах, ах, рицарже знаменитии,
Судия земнихъ и жолънѣровъ и людей посполитихъ.
Поставит одесную всѣхъ людей справедливихъ,
А ошуюю грѣшъних людей злосливих.
Ах, ах, ах, ах, якъ пастиръ наставъляетъ,
Котра овца, от козловъ на страну разлучаетъ.
Невѣръніе Евреи начнутъ ревъне плакати:
Гори, гори, покрийте насъ, лицемъ к земли вдарати.
Ах, ах, ах, ах, Бога днес видим в тѣлѣ:
Сей правъдивий, котрогосмо ко кресту прибили.
Просимо тя, Створителю, змилуйся над нами,
Избави насъ от вѣчъних мукъ, пекелнои ями.
Ах, ах, ах, ах, абисмо тя на вѣки хвалили
И з тобою, Ізбавителю, въ небѣ вѣчъне жили.

5. Пѣснь на актѣ жалобном.

Прійшовъ ми час того лѣта:
Юж ми пойти з сего свѣта.
Плачу, слези виливаю,
Южъ вас любимихъ жегнаю.

Южъ ся з вами разлучаю,
Далеко ся вибираю.
Жійте и добре ся майте;
О мнѣ тежъ не забувайте.

Билемъ з вами, якъ не билемъ;
Если чим вас оскорбилемъ,
Майте Божію милост, майте,
Прошу, для Бога, прощайте.

Не взялемъ из собовъ ничого.
А там треба барзо много.
Тутъ мя ратуйте в потребѣ,
Бомъ (sic, бымъ) моглъ с Христомъ [жити в небѣ.

На гробъ на мой поглядайте,
Любов мою споминайте.
Дбайте, прошу, о мнѣ дбайте,
Такъ тежъ о собѣ ся старайте.

6. Пѣснь набожна.

Зачало премудрости страхъ Господень!
Кто бы того завше пріати годенъ.

Страх Господень, во вѣки пребудь чистъ —
Пророкомъ Давидомъ возвѣщаетъ листъ.

Кто во божомъ страсѣ, цѣломудрномъ вжасѣ
Любитъ набоженства, не прагнет малженства.

Дай намъ, Боже, власти такую пѣснь класти:
Кто у Бога проситъ, мудрости виноситъ.

Покаймося злости, дастъ намъ Богъ мудрости;
Умертвѣмо уды, не чинѣмо блуды.

Кто тѣлу не тучитъ, Богъ того научитъ;
Кто тѣлу вгажае, душу изражае.

Кто тѣлу фолґуе, души смертъ готуе;
Смерть грѣшникомъ люта, не боится прута.

Страшна и погана, не боится пана;
Естъ за грѣхъ покута, не будетъ смертъ люта.

Постом ся смиримо, во грѣхахъ не умрѣмо.
Грѣха я ся бою, не дастъ Богь покою.

Чемужъ ем ся родивъ, колимъ грѣхи плодилъ?
Кто би того годенъ спѣвати той подобенъ?

Плачлива стихира страшная секира:
Усѣхъ она сѣче, нѣхто не утече.

Тому ся не сперти, усѣмъ намъ умерти.
Любилемъ гостити, не хтѣлемъ постити.

Щож то за гостина? Ждалемъ якъ скотина
Грѣхомъ прокаженнымъ, на смертъ осужденнимъ.

Ждетъ насъ всѣхъ дорога пойти намъ пред Бога;
Тамъ буде фрасунокъ, якъ дати рахунокъ.

Єдибимъ ілъ оброкомъ, то бимъ билъ пророкомъ,
Не билъ бимъ на мрозѣ, лечъ с Христомъ в чертозѣ.

Слишалемъ тежъ плача въ пеклѣ богача;
Слишалемъ Авраама: сѣлъ в раю за рана.

С пекла онъ не війде, другому провнійде.
Богачу такъ ґлупий, до убогихъ скупій,

Богатство збираешъ, на вбогих не дбаешъ,
На вбогих не дбаешъ, убогимъ не даешъ.

Не продавай смѣтя, прійдутъ враги по тя;
Найдетъ тя хороба, отдастъ тя до гроба.

У гробѣ ся звернетъ, домѣвъ ся не вернетъ;
Хто тому не вѣритъ, самъ собою змѣритъ.

Не пустіє басни правда точитъ власна;
Тамже будетъ скроменъ, з убогими ровенъ.

В юдолѣ плачевнѣ судъ буде запевнѣ:
Богъ будет судити, из мертвихъ будити.

Голосніи трубы з аггелскіе губы:
Станутъ усѣ голи на единомъ поли.

Але не вере тѣ [1]) (в) великомъ трепетѣ.
Кто согрѣшилъ блудно, будетъ ему нудно.

Осудятъ тамъ огнемъ, що не втечи конемъ.
Усѣ ся помолятъ, Богу ся поклонятъ.

Дай намъ, Боже, раю хочъ немного скраю,
Піймижъ нас под руку, не шлижъ насъ во муку.

Всѣмъ вѣчна розлука, діаволомъ мука;
Всѣмъ тамъ будетъ справа, Богу в Тройци слава.

7.

Во велкомъ смутку Савел зостает,
Жаднои потѣхи не маетъ.
Заграй, заграй, Давиде,
Нехай от Савла отидетъ,
Которого (sic) пориваетъ
И покою му не даеть,
Кусителъ, мучител пекелній,
Окрутній мордерца душевній.

Так ся там Давидъ вимовляетъ,
Же барзо простіи гусли маетъ
На них грати Савлеви,
Велможному королеви.
Убогій пастухъ не знаючи,
Що ся дѣетъ,
Же му пан кажетъ самъ играти,
На палацу пред собою стояти.

Встидливій стоитъ перед паномъ,
Же го чистуетъ вина збаномъ.
З рук не смѣетъ (взяти) збана
И пити панскаго вина.
Беручи му рука дрижитъ
И пред Савлемъ увес тремтитъ,
Же его мѣзернаго честуетъ,
Велможній монарха пріймуетъ.

Сам крол, Давиде, благаетъ,
Дари ти за тое мати даетъ,
Бисъ му на гусли заграл,
Міліодию вдячну видал,
Бо ся онъ смутній радуетъ,
Ґди твои гусла почует;
И смуток, фрасунок збуваетъ
И волній от бѣса ставает.

У Сав(а)ля сутъ розмаитіи
Сурми, гусли, злотомъ литіи,
Тимпани миліи,
Ведле скоки барзо вдячніи.
Мои гусла липовіи,
В граню не так ласкавіи.
Крол ними простими згордѣетъ,
Ґди голос ихъ простий почуетъ.

Нѣгде мя з дому не даванно,
Би мя грати наученно.
Тилко в полю з ягняти
Албо в лѣсѣ с козляти
На траву их добре гнати
И добре их напасати
То мати дитяти казала
И того тилко научала.

---

[1]) може: не вѣрет тѣ.

На щожъ ти мнѣ пастухови
Кажешъ грати Савелеви,
Абимъ на гуслех заграл,
Міліодию вдячне видал,
Которому завше грають,
Нѣgди флифри (?) не престають?
Я ити там стати не смѣю,
Бо так грати, як они, не вмѣю.

Якъ же я маю играти
И пред кролемъ смѣле стати,
Простій пастух и убогій,
В граню добре неучоній?
Будут ся з мене смѣяти,
З убогаго наругати
Савлевѣ кролевѣ богатѣ слуги,
Там в злотоглавах при...

Скоковъ кролевских не вмѣю
Анѣ их грати не смѣю,
Бо я в полю з ягняти
Альбо в лѣсѣ с козляти
Пасучи собѣ спѣваю
И на гуслех виграваю,
Под сосною, ялиною сидячи,
В зеленой дубровѣ гудячи.

Научителя я не маю,
Тилко в лѣсѣ чуваю.
Спѣвают ми вдячнѣ соловѣе,
З них тилко глас мнѣ приспѣе.
На гуслех вдячне граю
И их тоном поступаю
И, их правилом и гласом идучи,
Под дубомъ учуся сидячи.

На палацу Давидъ стоит
И пред Савлемъ увес дрижитъ
И на гуслех вдячне граетъ,
Савля велми потѣшаетъ.
Подобно ся онъ не знаетъ,
Же попросту барзо граетъ;
Стоячи, глядячи уважаетъ,
Же его Савелъ слухаетъ.

Еднакъ же его всѣ слухаютъ
И граням ся его втѣшаютъ.
Которій Савлеви граетъ,
От него бѣса отганяетъ,
Діявола проклятаго,
Мучителя пекелнаго,
Игранямъ, бразканямъ отганяетъ
И волнимъ от бѣса става(е)тъ.

Мусишъ ся ти мнѣ признати,
Кого маешъ кохати,
Щоби мене не зводити
И лѣтъ моих не губити,
    Коханя мое(го).
А яжъ тебе не звожу,
Маю въ Бозѣ надежду;
Колибъ я тя изводила,
Тобъ иншаго любила,
    Милшаго собѣ.
Радости мнѣ едина,
Прекрасная дружина.
Радости мнѣ и утѣха,
Я забуду всего лиха,
    Як тя зобачу.

8.

Уродою хороша,
Хочъ не маю и гроша.
Уродою ест прекрасна,
А у щастю естъ безщасна
    Черезъ вороги.
Слухай мене нещасну,
Хочъ на вроду некрасну (sic, прекрасну).
Богъ Отецъ, Сынъ мнѣ потѣха,
Як забуду всего лиха,
    В нему надѣя.
Я на Бога все здаю,
На обмову не дбаю,
Бо, хто кого обмовляет,
То сам в томъ той пребувает
    В тяжком соромѣ.

9. Пѣснь о зрадливом свѣтѣ.

Фалшивая юна и зрадлива фортуна
Служит человѣку во молодом вѣку.

Теперъ оставила, ґди сила змѣнила,
Старост человѣка к земли нахилила.

Ей, орлова юно, обновися нынѣ,
Потѣшъ человѣка (в) припадной годинѣ.

Ой, вѣтри буйніи, (з) сторон повѣвайте,
Сердце фрасобливе во мнѣ охоложайте.

Да испустит облакъ веселія сладост,
Дождевная капля до сердца на радост.

Ой, роскошѣ мои, гдесте ся подѣли,
Нѣби в Дунай бистрій тепер ся втопили.

Раздражихъ тя, Творче, грѣхами моими,
Призд ри з високости щедротами твоими.

Куди обернуся, слези виливаю:
Боже справедливій, до тебе волаю.

Южъ приходит время ко гробу ступати,
Несподѣванно вѣкъ сей пожегнати.

Самъ ся осуждаю в томъ земном подолѣ,
Же свѣту служачи зажив своєй волѣ.

Тамъ возму заплату, ґди возмут питати;
Ахъ, тяжко на сердцу, якъ мнѣ отвѣтъ дати.

Гей, ужаснися, нендзній человѣче,
Бо смертъ нѣби хищникъ вѣкъ ти пересѣче.

Вѣдаешъ, же роскошъ недовго триває;
Зрадивши человѣка, во гробъ полагает.

И плачъ не поможет, когда смертъ приходит;
Жаль в той час немалий на сердцу ся родит.

„Честь и хвала Богу" — воздавай на вѣки,
Могущему спасти и вся человѣки.

10. Пѣс(нь) свѣцка.

Ахъ, мнѣ жаль непомалу,
Раненко якъ встану:
Немашъ мого миленкого.
Ахъ, мнѣ тяженко безъ него
Прожити.

Не уважай, миленкій,
Хочъ то жаль тяженкій:
Потлумит то Богъ вороги,
А нам поспѣшит дороги
До житя.

Лютіижъ то вороги
Запирают дороги
Чарами своими злими.
Ахъ, трудно прожити
За ними.[1])

Если не дают прожити,
Требажъ було просити
До помощи Пана Бога,
Аби простая дорога
Милому.[1])

Але его просити,
Аби далъ прожити
На сем свѣтѣ нам щасливе
Во вѣкъ вѣка нефалшеве (sic)
Во мирѣ.

[1]) нечитко.

11. Пѣснь свѣцка свѣтова.

Мѣзерія на сем свѣтѣ, ах, минѣ бѣдному,
Що не маю пріятеля, ах, у своем дому.
Не маю ис кимъ пожертовати,
За бѣлу ручку нѣкого взяти;
Не знаю, що чинити маю.
Ой, пойдуж я в темнѣ лѣси, въ густую пущу,
Замкну я ся у целию, нѣкого не пущу.
Хиба би дѣвчина до мене прійшла
И в темной пущи би мене знайшла.
Та аби простенько до мене прійшла.
Заживалем въсякой втѣхи и въсякой радости,
Бо я єѣ вѣрне люблю, та не чиню злости.
Кобим такъ Бога любилъ сердечне,
То бимъ до неба ступилъ безъпечне,
Ах, со святими бим жилъ конечне.
Ой, на водѣ два лебедѣ зимну воду пили;
Бодай тіи повмирали, що нас разлучили.
Богме не влежу анѣ усижу;
Коли дѣвчини часто не вижу,
Того свѣта бѣлого ненавижу.
Ой, тижъ, моя дѣвчинонко, живцем мене губишъ,
Ой, вижу я по твоих очах, що ти иншаго любишъ.
А щожъ я теперъ бѣдненкій почну,
Хиба кохати иньшую зачну,
А такую покину и проклину.
Ой, тижъ, моя дѣвчинонко, любѣмося собѣ,
Бо якъ ми ся не будем любити, зобачим ся собѣ (sic, в гробѣ).
Наберемъ ся тамъ великаго жалю;
Буде тобѣ жалъ, ах, непомалу,
Щосмо ся любили еще змалу.

12.

Ой, перестань, перестань до мене ходити,
Мене молоденку з розуму зводити.

Якъ я маю перестати, коли люблю тебе;
А ти, моя дѣвчинонко, впусти мя до себе.

Якъ я маю упустити, мати ключѣ мае,
А великим замкомъ дверѣ замикае.

Укради ключѣ у матери, коли буде спати,
А своего миленкого упусти до хати.

Пойдижъ теперъ, мой миленкій, потѣшъ мою душу;
Я для тебе, що розкажешъ, учинити мушу.

Укралам ключъ у матери, мати не почула,
А своего...

13.

Чорнобривъ дривця рубае,
А чорнобривая трѣски збирае.
„Ой, збирай трѣски та навари ѣсти".
— „Латво варити, нѣчим солити".
— „Ой, продай воли та накупи соли".
— „Латво продати, та нѣчимъ орати".
Котится кришталъ по сѣножати;
Прійдется Русинови Ляховку взяти.
„Ой, коли жъ ти Русинокъ, а я Ляховичка,
Пристала до тебе моя душечка".
Ой, гиля, гиля, гусонки, на ставъ;
„Добрій день, дѣвчинонко, еще я не спавъ".
— „Ой, колижъ ти не спавъ, не будешъ спати,
За годиноньку буде свитати".

14.

Чомъ ти горда, дѣвонко, на що ти дуфаешъ,
Ци на вроду, ци на богатство, ци станъ піенкній маешъ?
Не (в)важай на брови, бо не соболіови,
Нѣ на станъ статній, бо не барзо гречній,
Нѣ врода хороша.

Розъважеж (sic) ти, миленкий, гордост мою дармо,
Бо я хожу смутная, трачу лѣта марно,
Бо щастя не маю, долю проклинаю:
Кого вѣрне люблю, того не видаю.
Тужу беспрес(тан)но.

И хоч би я не рада сердечне тужити,
Же не найду инъшаго, с кимъ бимъ мала жити.
Я тебе кохаю, всегда споминати (sic, споминаю),
Анѣ в день и в ночи я спаня не маю
Через твою вроду.

Годѣ мене зводити и такъ часъ немалиі,
Бѣлше не буду терпѣти черезъ те слави.
Коли мене любишъ, не пускай нѣкому,
Бо я присягаю лишъ тобѣ самому,
Мой милий, сердечно.

О зрадливое коханя, що мя израдило:
За того мушу пойти, що серцу не мило.
Та я из нелюбомъ лѣта свои згублю;
Якъ того обачу, що я его люблю,
То ревне заплачу.

Роступися, земле, нехай пойду в тебе,
Бо я плачу беспреста(н)но, мой милий, бесъ тебе.
Доле нещасная, що есь учинила?
Хочъ я сяду ѣсти, вечера не мила,
Мушу перестати.

И то жалъ мнѣ непомалу, друже мой миленъкий
Зришъ предивне оченъками, якъ соколъ сивенкий.
Завше поглядаю я на твою вроду,
Же сам есъ хороший и пiенъкнаго роду,
Тугу мнѣ заводиш.

И такъ (з) жалю тяжкаго и с туги немалой
Не знаю, що чинити (в) головонцѣ своей.
Прийди ко мнѣ вскорѣ, утѣшъ мя смутненку,
Розвесели тугу у моем серденку,
Додай ми утѣхи.

15. Пѣснь инокомъ.

Познай, iноку, самъ себе,
Жес отверглъ увес мир от себе
И пошолес в путъ Христовъ;
Маешъ бити все готовъ
Терпѣти.

За що певна чекает тя заплата
Она небесная, свята,
Еже з Богом всегда бити
И (с) аггели купно жити
На вѣки.

Аще вся обѣти сохраниш
И прочая благая улучишъ,
Тогда тобѣ будет слава,
З преподобними похвала
Пред Богом.

Убозтво, ненза, недостатокъ
Отмѣнится в обфитий достатокъ:
Тутъ алкати, тутъ и заждати,
А там въ Бозѣ усе мати
Будеш.

Вес живот Христу Богу отдай
И во всѣхъ скорбехъ нам уповай.
Все трудися, поучися
Чисто жити, кротку бити
Всегда.

Молчанiе и послушанiе
Приведет тя во усиненiе
Богу Отцу небесному,
Сыну, Духу собралному
Въ Тройцу святую.

Найпаче подобися Христу
Соблюсти тѣло, душу чисту,
Мисли и умъ побѣждати.
Тѣло духу работати
Понуждай.

Тѣло постом, душу молитвами,
Аще можно, то и со слезами.
Очищай скверну всякую,
Да улучишъ жизнь вѣчную.
Аминь.

16. Вѣршъ мѣщанскiй.

От южъ и я нетяга и от избитаго войска,
Але ми ту не докаже цала корона полска.
Абожъ не врода, такъ тежъ и особа и чуприна цалковата;
Така тилко була у моего небожчика тата.
И чоботи у мене виборнѣ, ажъ скрипятъ,
Тилко ся в них устѣлки не обдержатъ.
А правда, дѣвчата, можете ми признати,
Ци моглъ би я собѣ котру за жону подняти.
А котра пѣде за мене, то буде гостити:
Я буду миркати, а она буде горщата носити.
Албо еще буду терпѣти до котрого часу,
А буду исти с хрѣномъ ковбасу.

А далѣ уже и самъ не знаю, що маю чинити,
Ци вандровати, ци ся оженити.
Ту еще дякъ сваритъ: „А чем не вчи(ш)ся?"
Тилко на дѣвчата окомъ гляди(ш)ся?"
Онъ онътая панна, що ся з нею хочу оженити,
Тилко не знаю, ци зхоче за мною миркати ходити.
Щомъ уже книгъ прочитавъ, хочъ заразъ на попи:
Поставивъ бимъ переговъ (sic) разомъ с полкопи.
Естемъ мудрий над звичай, тилко щом убогій:
Щом ся учивъ, то вся наука влѣсла в ноги.
А еще якъ головою почну крутити,
То буде писмо живое з голови летѣти.
Вас, панове, прошу, ласкави бувайте:
Якъ пойдемъ с крестомъ, то колачѣ давайте.
А я буду за вас Господа Бога просити,
Якъ дастъ ми ся Богъ на попа посвятити.
И васпана прошу, ласкави бувайте,
А мѣнѣ за працю хочъ с копу яецъ дайте,
Бо, оправивши свята,
Буду ся протиравъ помеже дѣвчата.

17. Пѣснь свѣцка.

Боже, дай же добрій (день), дя-
[ченку, тобѣ!
Да про(ка)жи азбуку та но ти минѣ!
Добре, панно, прокажу,
А на постѣлъ положу,
Зараз ся навчишъ.

А то тое, дяченку, хто таке видавъ,
Щоби дякъ лежачую писма на-
[учавъ?
В мене, панно, хлопцій (sic) много,
Межи ними мѣсця твого
Тобѣ не буде.

А нуж но, дяченку, недовго важи,
Першу лѣтеру минѣ прокажи.
Мов же, панно, а(з), б(уки),
Возми титулку у руки,
Вважай на слова.

А то тое, дяченку, вже таке круте,
Да прокажи но ти южъ минѣ не те.
Мов же, панно, в(іди), г(лагіль),
Пѣди та сядь собѣ за сцѣвъ,
Щобись умѣла.

А то тое, дяченку, що, м(исліте),
[л(юде)?
Або нехай азбуцѣ южъ конецъ буде.
Мов же, панно, с(лово), я,
Пѣдѣтъ, хлопцѣ, гратися,
Нехай панна вчитъ.

А то тое, дяченку, що, ъ (йор) та ы
[(єри)?
Або озми азбуку та юже подри.
Но ще, панно, потвердити,
Щобисъ вмѣла говорити
Передъ маткою.

Часъ би южъ, дяченку, пѣти до дому
Почитати пенца баткови свому.
Мов же, панно, ѱ, ѳ (фіта)
Та йди з Богомъ, щобись бита
Дома не була.

Ось уже я, ненъцю, ис школи
[прийшла.
А чомуж ти, донцю, давнѣше не
Пятдесять пенцовъ видала, [йшла?
Нѣмъ полудновала,
По полудню ест.

А на що такъ разомъ богато, доню?
Щоби тобѣ пенци не були з бѣдою.
Не вадитъ ми въ головѣ,
Лише чую в животѣ.
Чи не они то?

Чому тобѣ, доню, фартух спереду
Више ся поднявъ нѣж и(з) заду?
Може, мати, длятого,
Що дякъ клавъ на столецъ много,
Та поморщивъся.

18.

Ци не жал сердечне,
Щом гулял безпечне
Я, серденко, у тебе?
Прошу, миленкая,
Чорнобривенкая,
Не покидай ти мене.

Ци не болит серце,
Мой милий младенче,
На таку любовъ смотрячи,
Що мя ошукало,
Нещастя споткало,
Злая фортуна при ночи?

Богъ (с)того скарает,
Хто кого оставляет
При сем полном фрасунку,
А ґдижъ я ходилем,
Здоровя губилем
Для твоего вѣзерунку.

Ой, Божежъ мой милий,
Тилъко ти правдивий,
Не разлучай любви.
Отецъ разлучаетъ,
Недоумѣваетъ
Он, серденко, о тебѣ.

Онъ то помишляет
И злое гадаетъ,
Не размислитъ он себѣ.
Охъ, мой милесенкий,
Мой ти хорошенкий,
Прибувай же ти ко мнѣ.

Не скорбижъ ти на тое,
Що ся стало злое,
Приснися хоч во снѣ.
Здоровя ничтоже,
Болше любовъ може.
Нѣхто не разлучитъ.

Хиба смертъ розваже (sic),
Гди во гробъ пойти скаже.
Тая бо нас разлучитъ.

19.

Вийду в дубровонку,
Гляну по свѣтонку:
Немаш миленкои,
Немашъ хорошои.

Кто в жалю поможе,
Ахъ, мой моцний Боже?
Скарижъ вороженки
За мои дѣвонки.

Нехъ свѣту не гудятъ,
Радости не крушатъ,
Занес мене, Боже,
До серденка згоже.

Мояжъ ти, дѣвонко,
Красная голубонко:
Якъ ей не любити,
До ней не ходити?

Хиба якъ загину,
В той час тя покину;
Доки житя стане,
Допоможи, Пане.

Повѣни, вѣтронку,
Скажи новинонку,
Що мила дѣлае,
С ким ся забавляе.

Доле проклятая!
Мати нещасная,
Щос мене зродила
На той свѣтъ пустила!

Ци я сижу в хатѣ,
Ци я лягу спати,
Стоитъ миленкая
В очехъ хорошая.

На муравѣ грают,
Пташенки спѣвают.
Я бѣдний думаю,
Радости жадаю.

Попод гай рѣченка
Да шумит бистренка;
Риба до рибонки,
А я до дѣвонки.

Летѣтежъ, пташенки,
Озмѣтежъ под крилонки,
А я з вами стану,
На милую гляну.

Випущу слозонку
За мою дѣвонку.
Ой, випущу тугу
По темненком лугу.

Нехай тое чуют,
Що люде шацуют.

20. Пѣснь свѣцка непотрѣбная.

Черезъ Дунай тихий
Стоятъ лавки хипки,
А я молоденка
Перейду стихенка.

Перейду я тихий Дунай
И биструю воду,
Ой, ачей я забуду
Хорошую вроду.

Бѣдная дѣвчина
С чоръними очима,
Ой, кого я вѣрне люблю,
Естъ тому причина.

Ой, пѣду я в поле
Милого шукати:
Всѣ стеженки бачу,
Слѣду не видати.

А увили вѣнокъ
Зъ зеленои рути.
Ой, кого я вѣрне люблю,
С тимъ мѣнѣ не бути.[1])

Любилося двое дѣтокъ
За пѣвтора року;
Ой, доки ся не дѣзнали
Вороженки з боку.

Ой, скоро ся дѣзнали,
Заразъ розѣгнали;
Богдай они нѣколи
Та щастя не мали.

Подай ми рученку,
Нягай поцюлюю,
Нехай за три недѣленки
Конари (sic) скончаю.

21.

Respect:
Чересъ поле рѣчка, черезъ рѣчку клатка;
Не покидай, мой миленкій, не казала матка.

Бо, якъ мя покинешъ, то и самъ загинешъ,
Бистренкою рѣченъкою за Дунай поплинешъ.

Будешъ потопати, ручку подавати,
А я молоденка та якъ ягодонъка буду процвитати

Бодай тая рѣчка чечеромъ заросла,
Що моего миленкого за Дунай занесла.

Прилетѣла пава, на ворота въпала;
Ой, немашъ, ачей будетъ, кого я кохала.

22.

Прилетѣли ко нему зазулѣ,
Ушили воробцеви кошулѣ.

[1]) До сієї пісні, як і до Nr. 23, механічно доліплені тексти инших пісень.

Ой, недужъ нашъ, ой, умеръ нашъ воробенко.
Смѣшная ему память.[1])

Прилетѣли ко нему ворони,
Ударили воробцеви у звони.

Прилетѣли к(о) нему два чтири,
Читали воробцеви ѱалтири.

Прилетѣли к(о) нему кулики,
Спѣвали ему канътики.

Прилетѣли к нему круки,
Взяли воробця на друки.

Прилетѣла к нему сусѣдка,
Вкинула воробца (sic) до дѣтка.

23. Пѣснь свѣц(к)а.

Ой, дѣвка, дѣвка материнку жала,
Ой, жала, жала, снопки вязала.

Ой, приихавъ до ней козаченко ей:
„Помагай бѣ, женче!“ — „Бодай здоровъ, сердце!“

Ой, схотѣла дѣвка, ой, схотѣла исти;
Ой мусѣвъ же козаченко с кониченка ссѣсти.

Ой, схотѣла дѣвонка, ой, схотѣла пити;
Ой, мусѣвъ же козаченько медонку купити.

Ой, схотѣла дѣвонка, ой, схотѣла спати;
Ой, мусѣвъ же козаченько сукенку послати.

Черезъ Дунай тихий стоят лавки хибки,
А я молоденька перейду стихейка.

Перейду я тихий Дунай и биструю воду,
Ачейже я забуду хорошую вроду.

Бѣдная дѣвъчина с чорними очима:
Ой, кого я вѣрне люблю, тому естъ причина.

Ой, пѣду я въ поле милого шукати:
Всѣ стеженки бачу, слѣду не видати.

Ой, увили вѣночокъ з зеленои рути;
Ой, кого я вѣрне люблю, с тимъ минѣ не бути.

24.

На(д) Дунаем глубокимъ
Стоит теремъ високимъ. Гой.

А с терема города
Вийшла бѣда молода. Гой, бѣда,
[гой.

Немашъ бѣдѣ два роки,
Узялися бѣди въроки. Гой.

Вийшла бѣда на сѣмъ лѣтъ,
А вже бѣда на ввесь свѣтъ. Гой
[бѣда, гой.

---

[1]) Два останні рядки повторяють ся по кождій строфі.

В новом свѣтѣ родилася,
А у мо(ри втопилася).

За нашею неславою
Лежит бѣда под лавою. Гой.

Обѣбрався золотаръ,
Бѣдѣ плечѣ полатавъ. Гой.

Пошла бѣда клѣпаючи,
На сѣмъ сяжен ступаючи. Гой.

А за вѣйта Бориса
И тамъ бѣда то лиса. Гой.

Пошла бѣда на пороги,
Поломила собѣ ноги! Гой.

Пошла бѣда до Кракова
И тамъ бѣда однакова. Гой.

А у мѣсцѣ у Сокали
И тамъ бѣду всѣ шукали. Гой.

Пошла бѣда до Камянца
И тамъ бѣда не каетъся. Гой.

Пошла бѣда накривецъ,
А тамъ бѣдѣ южъ конецъ. Гой.

Куди бѣда ходила,
Всюди бѣду робила. Гой.

Бо не сидит тихо,
Всюди бѣдѣ лихо. Гой.

25. Пѣснь свѣцка.

Ой, стихейка, Марисенку (sic), говори,
Щоб(и) не вчула матѣнонка с комори.

Ой, учула матѣнонка с комори.
„А с кимъ же ти, Марисенку, говоришъ?“

— „С кухарками, матѣнонко, с кухарками,
Посилаю по водицю в кирницю“.

Ой, устала[1]) матѣнонка раненько, раненко,
Побудила челядонку борзенко.

„Сѣдайтеж ви, челядонко, на конѣ,
Бѣгайтеж ви за Марісею в погоню“.

Догонили Марисенку у бору:
„Ой, верънися, Марисенку, до дому“.

„Не по то-мъ я з милесенкимъ ѣхала,
Щобимъ я ся до домонку вертала!

Поклонѣтъся матѣнонцѣ от мене,
Нехай же ся не фрасуе за мене.

Ой, естъ же тамъ вѣночокъ в пивници,
Повѣстежъ го на колочокъ в свѣтлици.

Що ся на той вѣночокъ погляне,
Мене молодесеньку спомяне“.

Ой, десь моя Марисенка дитина,
Та що тое зѣлѣн(еч)ко садила.

Ой, десь моя Марисенка в чужинѣ
Южъ забула и о своєй родинѣ.

26. Пѣснь свѣцка.

Ой, текутъ рѣченки с кирницѣ до єзера;
Ой, десь моя дѣвчинонька сумна невесела.

---

[1]) В рук. устан.

Ой, якъ же я маю веселенька бити?
Ой, когожъ я вѣрне люблю, с тимъ минѣ не жити.

Ой, яжъ его люблю и онъ тое знае;
Бодай тому тяжше було, хто насъ розлучае.

Ой, нѣтъ, не разлучит анѣ ся утѣшитъ;
Которій нас Богъ засмутивъ, той нас потѣшит.

Ой, бувай же, бувай тай нѣ дбай на тое;
Ой, приѣжджай, мой миленки(й) та серденко мое.

Ой, скоро приѣдешъ, я всего забуду
И всѣмъ на пересаду веселенка буду.

27. Пѣснь свѣцка.

Ой, недалеко от Маличина
Полюбила мене хороша дѣвчина.

Не такъ любила, якъ шановала:
Вивела коничейка и осѣдлала.

Винесла лучокъ и стрѣлокъ пучокъ:
„Нажъ тобѣ, мой миленкій, до твоих ручокъ“.

Винесла хустку и делѣенъку:
„Нажъ тобѣ, мой миленкій, про недѣленку“.

Коли маешъ жону, ѣдь же до дому,
А коли не маешъ, мешкай зо мною.

А коли не маешъ, о мнѣ не дбаешъ,
Драй, дай, дай, дай, дамъ, якъ собѣ знаешъ“.

28. Пѣснь свѣцка.

А докижъ юже такъ тяжко здихати?
Час, час по смутку сердцу фолґи дати.
Молодѣ лѣта —
Не вжилемъ свѣта;
Що за користъ жити на свѣтѣ?

Ещежъ би не жалъ в слезах опливати,
Гей, ґдиби умѣлъ сердце пѣстовати.
Неразъ потѣшитъ,
На завтрѣ лишит.
Гей, нѣмашъ нѣколи щирости.

Гей, знаю, знаю, хто щире кохае:
Познавши, заразъ и сприяе,
Не дасть гнѣвати,
Доволѣ спати;
За такую не жалъ умирати.

Гей, знаю, знаю, кого я кохаю,
Тилко не знаю, с кимъ жити маю.

Можеш ти знати,
Кого кохати,
С кимъ жити маешъ вѣрне.

Гей, прійди, прійди, потѣшъ сердце мое,
А якъ не прійдешъ, засмутишъ ти мене.
Скоро тя зобачу, заразъ росмѣюся,
А якъ тя не бачу, а все я смучуся.
На серденку неволя.

Гей, ꙅдижъ Богъ судилъ, может ся то стати,
Же по коханю можем ся зъвѣнчати.
Во церкви святой
Пріймемъ декретъ той,
Же ти будешъ моя, а я твой.

29. Пѣснь свѣцка.

Гей, милости лиха, чем же есь израдлива?
Гей, чомъ нещира анѣ естъ зичлива?
Тилко тугу въ сердцу моемъ задаешъ,
А щирости не маешъ.

Гей, не слухай люди анѣ злих языковъ.
Судятъ неправд(л)иве, кажутъ во вѣкъ вѣкрвъ.
Гей, коль не кохаешъ, не обмовляй, прошу;
Вимажъ мя зъ реестру, нехъ туги не зношу.

Я буду шукати, где мнѣ Господь судитъ;
Хочъ я нехорошій, нѣхтожъ не погудитъ.
И всѣ вороженьки не будут гудити,
Бо их будетъ, будетъ Панъ Богъ судити.

Не отбирай собѣ без Господа суду;
Инший тя покинетъ и я твой не буду.
Можешъ спамятати на вѣрнаго слугу,
Що тебе кохаетъ, дает сердцу тугу.

30.

Ой, дѣвчина крѣпко жне,
Серпа в руку не бере,
А за нею густій снѣпъ:
Чтири дяки, пятий пѣпъ.

Ох, гоню его, ма,
Не мае дякъ сорома;
Куди иде, не мине,
Поцѣлуе, обийме.

Ой, на горѣ стояла
Та на дяка кивала:
Прійди, дяче, прійди,
Не вчиню тобѣ кривди.

Едну козу мала,
А другу продала,
А третого цапа мала,
Та смерть испрятала,

Щоби дякъ мо(в)чавъ
Та на мене не ворчавъ.

31.

Високихъ пернат оръле, лѣтаючи
По всей краинѣ, добрѣ ся знаючи,
Ци не бувъ ти в томъ краю,
Де дѣвонку маю?
Чужа сторононька,
Тужитъ головонка.
Таяж то милост серденку неволя:
Тужу ведлугъ злости. Нещасная
Тужу, тяженко тужу, [доля!
Оченками нужу.
В жалю лягу спати:
Нѣ с кимъ розмовляти.
Отожъ то милост! Прикро сердцу
[мому,
Же нѣхто не даст знати миленъ-
Прошу тя, миленкий, [кому мому.
Будъ хорошенкий,
А вложи ручeнку
Мнѣ за пазушеньку.
Гей же, смутне листочокъ четаю,
А прочетавши, к серцу прикладаю;
Пишет ко мнѣ листи,
Не маю користи:
Молодая тужу,
Хочъ не в лѣсѣ блужу.
Отож то милост! Вѣр же сердцу мому,
Же я тебе люблю таки бес сорому.
Сердце мое смутишъ.
Хочай часъ разлучит,
Бе(з) жаднаго труду
Любити тя буду.
Буду я те серденко любити
Черезъ усѣ присяги, поколъ буду
Иди хочъ за зори, [жити.
Плавай хочъ за море, —
Тебе не покину,
Хочъ заразъ загину.
Отожъ, дѣвонько, Богъ свѣдокъ
[правдиви,
Нехай же я не жию, колим не-
Ходи до кѣмънати: [зичливи
Ляжем з бѣди спати,
Абисъ не заблудив.
Бодай тя Богъ судивъ.

32.

Занехай ти мене, я о тя не дбаю,
А на твою ласку да не зарабляю,
Бо я знаю, що жартуешъ,
Минѣ свѣдки офѣруешъ,
А иншую любиш.
Ахъ, смѣвъ ти казати, що я тя кохала.
Щожъ то за коханье? Я о том не знала.
Бодай емъ долѣ не мала,
Колим ся в тобѣ кохала,
Тилком жартовала.
А ти собѣ шукай, котрую ти любишъ.
Що своим серденкомъ нѣ сякъ нѣ такъ блудишъ?
Щире тебе упрашаю,
Нех от тебе ласку маю:
Занехай ти мене.

33.

Да оретъ мужикъ при дорозѣ.
Гей, гей, при дорозѣ.
Да повѣсивъ торбу на березѣ.
Гей, гей, на березѣ.
Ой, тамъ дѣвки воду брали.
Гей, гей, воду брали.
Они суки торбу вкрали.
Гей, гей, торбу вкрали.
Ой, на водѣ ноги мила.
Гей, гей, ноги мила.
В школу бѣдна заблудила.
Гей, гей, заблудила.

Мати жъ еи запитала.
Гей, гей, запитала.
С кимъ ти, доню, ночовала?
Гей, гей, ночовала.
Ночоваламъ с (ш)колярами.
Гей, гей, с (ш)колярами.
Под чорними соболями.
Гей, гей, соболями.
Всю нѣчъ з дякомъ жартовала.
Гей, гей, жартовала.
Спати дяку не давала.
Гей, гей, не давала.
Идижъ собѣ, доню, з дому.
Гей, гей, доню, з дому.
Не чинъ дяку й мнѣ сорому.
Гей, гей, мнѣ сорому.

34.

Гусь мовит на гору летячи: „Богъ нашъ на небеси,
Вихваляймо его вси",
Журавель мовит: „Знаемо то вси,
Що Богъ на небеси".
Лебѣдь мовитъ: „Не кождій тое знае, але хто хоче знати,
Може ся о тое мене питати".
Дрофан мовит: „Не мали бисмо ся кого інъшого о тое питати,
Але тебе, що понизку лѣтаешъ, ничого не знаешъ".
Лебѣдь мовит: „Gди бесте (sic) знати хотѣли,
Же я теперъ з неба прилетѣлъ".
Сокѣвъ мовит: „Не правда, лебедю, я от тебе повише лѣтаю,
Ажъ поза оболоки лѣтаю, а Бога нѣgди не видаю;
А ти птах грубій и бѣлий, але есь непотрѣбній, несмѣлий,
Високо лѣтати не зъдолаешъ,
Бо много пѣря на собѣ маешъ.
Але твоя робота коло болота,
Не до неба лѣтати, але во болотѣ ся забавляти".
Сорока мовит: „Мене жони мают за пророка,
Бо я скоро весело прилечу,
Сѣвши на плотѣ, скрегочу,
Якъ панна ся зарегочу,
А жони визирают ис хати:
Будемо, мовят, якѣсь гостѣ мати".
Ластовица мовит на даху сидячи,
Пѣря на собѣ перебираючи:
„Бѣ (sic, Ви) вси птахи якъ бѣси, бо не еденъ с тихъ повѣлъ,
Же Бога нѣхто не видѣлъ.
А ти, сороко, негодна пророковати,
Рада бис ся изъ ледачого погодовати,
Часомъ и стирвину заживаешъ".
Плиска мовит: „Я пташка малая и сивая,
Але людемъ нешкодливая.
Але я ся живлю коло води;
Коли лѣтѣ, то и без бѣди;
А зѣмѣ вигибаю,
Мало й де ни не згибаю".
Кавка мовит: „Я птаха сивая кавка,
Але из мене человѣку недивная потравка,
Бо у мнѣ мало пожитку

Такъ же, якъ и у шпаку,
Бо ми и(с) шпакомъ единъ покармъ уживаемо.
И много у единомъ деревѣ спложаемо".
Шпакъ мовит: „Я птах невеликій чорний,
Але я неборакъ покорнїй,
Бо я у велекомъ (sic) бурсѣ лѣтаю и хожу,
Але я никому ничого не скожу.
А тая кавка прилучае мене до себе идъ нѣякой славѣ.
Бѣсъ у еи правѣ.
А шпаковъ люде поважают,
Бо они добре спѣваютъ,
А кавка птаха бѣдная
Никому непотрѣбная".
Соловѣй мовит сидячи
У липовѣмъ корчи:
„Я птах соловѣй, малий половій,
Всю нощъ не усипаю, хороше спѣваю
И такъ Бога вихваляю".
Кропивникъ мовит: „Я тобѣ другій соловѣй,
Бо, хто ся на речах не знае,
То й мене соловѣемъ називае,
Бо соловѣй одной пѣсни спѣвае, якои умѣе,
А я, якъ и схочу, такъ засщебечу.
Тилко собѣ скожу,
Що собѣ дѣти пониску вивожу".
Короликъ мовит: „Я птахъ короликъ,
От усѣхъ птах невеликъ.
Але я жаднои пѣсни не вмѣю пѣти,
Бо ми Богъ не далъ умѣти.
Але я самъ не знаю.
Але коли бих ся приженити мѣлъ,
Бо не естемъ болшій".
Деркачъ мовит: „Мѣнѣ ся видитъ, ажъ я хороше спѣваю,
Лише не такъ рано я уставаю".
Стрiинака (sic) мовит: „Я сорокомъ пѣсни спѣваю;
Славлю Бога, що и тото умѣю".
Джаворонка мовит на купѣнѣ сидячи,
Ноги собѣ загрѣваючи: „Коли почнете пѣти,
А я не могу тихо сидѣти,
Бо ми ся хоче догори летѣти.
А лечу догори, ажъ мя крилця изъболят,
А лечу долѣвъ стремглавъ опят".
Качка мовитъ: „Я домовая пташка качка
Коло води живлюся неборачка,
Бо у мене такая природа,
Живлюся коло болота;
А если ся и жаба навѣне,
То ѣ ся не промине".
Інъдикъ мовит: „Милии мои птахи, можете тое каждій признати,

Же трудно такои птахи прибрати, якъ я".
Пава мовит: „Правда, же ти птаха великая, алесь не красная;
Коли ся надуешъ, тос мара власная.
Щобихъ тя мала хвалити ничог(о) дѣля?
Коли би есь мавъ такое пѣря
Красное, якъ я маю!"
Інъдикъ мовит: „Правда, же ти птаха поважная,
Алесь горшая от мене проява, бо есь некрасная;
Коли ся надуешъ, тось мара власная.
Що бихъ тя мавъ хвалити? Коли бис мавъ такое
Пѣря красное, якъ я маю красное!"
Інъдикъ мовит: „Тись птаха поважная пава,
Але ти горшая от мене проява,
Бо ти ся лише пѣріомъ хвалишъ,
А інъшого пожитку из себе не справишъ.
А я хочай неꙉречная,
Алемъ пожитечная,
Бо мене зарѣзавши оскубетъ
И зваривши жити будетъ".
Тетеричъ мовит: „Я мало лѣтаю, бѣлше пѣхотовъ хожу,
А нихто не знае, якъ я ся пложу.
Коли на веснѣ болобоя,
Тогди я самици чиню волю,
Бо тогди изъ мого писка слинка каплетъ,
А самиця забѣгаетъ и тую слинъку хаплет
И от того зарожаетъ
Дѣти собѣ и спложает".
Орябка мовит: „Я лѣтѣ за собовъ много дѣтий вожу,
Але я людемъ нѣчого не шкожу.
У листу гребу неборачка,
Поки найду якого робачка.
А предця буваю сита,
Хоть и не имъ жита.
Добрая моя слава,
Що буваетъ из мене панская потрава".
Коропатва мовит: „Я бѣлше пѣхотою
Хожу нежели лѣтаю".
Орябка мовит: „Гѣркая еи слава,
Що бувае изъ неи панская потрава.
А я бих рада тои слави утечи
Нежели би мя мали на рожнѣ печи".
Голубецъ мовит: „Мене Богъ благословилъ,
Жебимъ ся кождого мѣсяця плодилъ,
Бо я еще Ноеви у ковчезѣ правду повѣдалъ".
Гривнакъ мовит: „Я гривнакъ простакъ,
Не умѣю похвалитися нѣякъ.
Але предця, хто мя достанет и оскубетъ и наварит юшки,
И наистъся до душки".
Горлица мовит: „Я птаха малая и сивая,

Але я цнотливая,
Бо горълицѣ якъ по своихъ самцев собѣ не шукают,
Бо ся въ собѣ щире закохают,
Що една безъ другои ся затрачаютъ".
Перепелиця мовит: „Я птаха перепелиця, малейкая пташка.
Правда, же я у чужих ся нивах вивожу,
Але я людемъ нѣчого не шкожу.
И барзо рано устаю и въ ночи спѣваю.
Але сама на себе признаю, же хороше спѣваю".
Орелъ мовит: „Я король над королѣ;
Мусите ся кланяти минѣ всѣ".
Сокѣвъ мовит: „Я сокѣвъ, над жовнѣрѣ жовнѣръ;
Мусите ся всѣ минѣ кланяти и стацѣю давати".
Ястрябъ мовит: „Я панъ над пани;
Мусите минѣ ис куріи давати дани".
Каня мовит: „Если ястрябъ будет паном, то я буду паніи.
Можете тое признати сами: то я буду ис курят вибирати дани".
Ястрябъ мовит: „Не посмѣвайся, кане, из мене,
Бо ти лише ловишъ курячѣ дѣти,
А я и старимъ не могу терпѣти".
Крегулецъ мовит: „Я птах крегулецъ,
Незъгоршій молодецъ,
Бо я ся нажену на тисячу воробцѣвъ и всѣхъ розжену,
А едного ухвачу, а другимъ и перебачу".
Бусіокъ мовит такъ: „Если орелъ буде королемъ,
А сокѣвъ жовнѣремъ, а ястрябъ паном,
Ци не моглъ бихъ я бути гетманом,
Бо я по болотѣ хожу, високо голову ношу,
У мене шія довгая и голова великая,
Сукня подкасистая;
Чоботи червонѣ и въвес естемъ немалій.
Немашъ мнѣ ровнаго птаха, бо я по болотѣ хожу,
Острожне брожу".
Чапля мовит: „Если бусіокъ буде панъ,
Що мае писокъ якъ чоканъ,
А я буду паніи, хоть ся розсудѣмо сами".
Сичъ мовит: „Сово, моя жоно! Хоть я с тобовъ шлюбъ не бравъ,
Але хочу, абимъ тя за жону мавъ".
Сова мовит: „Сичу, ти моя брѣдня.
Не моя ти рѣвня!
Бо ти зо мною не зъдолаешъ,
Бо малій зростъ маешъ.
Прійди ти, небоже пугачу,
Бо я тебе лѣпше нѣжъ сича рачу.
Сядмо собѣ вкупѣ обое,
Бо немашъ над нас двое:
Маемо пѣря рябое,
Голови маемо великѣ якъ кулаки
И вси (sic, в всем) есмо барзо подобніи".

Сорокопуд мовит: „Я птах такого гонору великого,
Же знаю кождого шугу,
Щобих сто таких купилъ по шелюгу".
Постоловица мовит: „Кождій ту птах себе хвалит,
А порядокъ жадній межи нами не справит.
Треба би намъ о сем мовити,
Хто мае межи нами старшовати".
Синиця мовит: „Я птаха малая и красная,
Явно потужная и безъпечная.
Могла бихъ я старшовати
Над вами и порядокъ учинити".
Воробецъ мовит: „Лишися, синице, хвалити,
Тобѣ ничъ не судити,
Але ти ся жури, якъ свои дѣти поживити,
Бо ихъ много маешъ
И стараня им не додаешъ".
Синиця мовит: „Воробче, чому ти минѣ дѣтьми доганяешъ,
Або ихъ у себе мало маешъ?
А я тяжко изъ своими дѣтми гину,
А шкоди никому не чиню.
А ти, доки не полетишъ у чужую нивку,
Не поживишъ собѣ дѣткову дѣтин(к)у,
А я иду на пущу
И тамъ своѣ дни мучу".
Ворона мовитъ: „Я птаха досужая, игривая,
Але я нешкодливая.
Правда, же из мене нѣ кривди нѣ шкоди,
А предця много на мене ненависти,
Бо часомъ ворони спѣваютъ,
О чомъ добромъ вѣщают,
А люде скоро учуютъ и мовят:
Богдай, мовят, на свое пѣря
И на свою голову. И такъ намъ завше клинутъ ничог(о) дѣля".
Воронъ мовит: „Я чорній птах крукъ,
Але я не вириваю нѣкому нѣчого из рукъ.
Тилко моего пожитку,
Що будет от умерлого добитку".
Зазуля мовит: „Не естъ такого птаха, якъ я, велце любимаго
[и поважнаго и похвалнаго над мене,
Бо, хто кого любит, и зазулькою его називаетъ,
Бо я собѣ пониску лѣтаю,
А хороше спѣваю".
Папуга мовит: „Такого птаха, якъ я,
Приоздобленной, жовтозеленой, (нема).
А зазуля лише сивая,
До того нецнотливая,
Своею ся злостю хвалитъ,
А такое каждий птах изганитъ.
Я коли схочу...

35. Пѣснь козацкая.

Стужилася, зжурилася та степанъска громада,
Да що подсѣла на пана Саву козацкая зърада

Ой, та бувъ Сава в Немировѣ в пановъ на обѣдѣ,
Ой, та не знавъ панъ Савойка о тяжкѣ своѣ бѣдѣ.

Та сѣдлай, хлопче, кониченка мѣнѣ вороного,
Ой, та поѣдемъ до домонку, хочъ нас и немного.

Ой, сѣвъ Сава конецъ стола, ох, сѣвъ та думае,
А Савиха у лѣженку дѣтину хитае.

Ой, сѣвъ Сава конецъ стола, ох, сѣвъ та думае,
А Савиха небога Саву проклинае.

Ох, та бодай, пане Саво, матери твоѣ трастя,
Та що ти любишъ чужѣ жони, стративъ же ти щастя.

Та пѣди, хлопче, до пивницѣ, вточи мѣнѣ меду,
Ох, нуднож мѣнѣ на серденку, головку не зведу.

Не встигъ хлопецъ увѣйти та з новой пивницѣ
Та три козаки гайдамахи (sic) та до єго свѣтлицѣ...

36. Пѣсн хотѣ(н)ска.

Нещаслива та година,
Котра пришла зла новина:
Кроля в Полщи недостало
И на свѣтѣ зле ся стало.

Тисяща сѣмсотъ тридцятъ девятаго [році]
Идетъ фермашалокъ з охотовъ
Хотѣнь мѣсто разорити,
Бесурмановъ побѣдити.

Ґди приступилъ ко Хотѣню,
Мѣлъ во Бозѣ всю надѣю,
Казалъ войско шиховати (sic),
Набоженство отправляти.

Ґди поихалъ виглядати,
Бесурмана расмотряти,
Якъ моцъ може, войска бити,
Аби єго побѣдити,

Стал велми ся дивовати,
Же не може враговъ стерти,
Казалъ ревне плакати,
Пости войску завдавати.

А ґди Турчинь наступаетъ,
Вельми якъ левъ рикаетъ,
Казалъ в тенъ часъ огню дати,
Геретика спотикати.

Ґди казанно огню дати,
Солтанъ старши сталъ втѣкати.
Турчинъ вѣчне погибаетъ,
В Хотѣню умлѣваетъ.

Нещаслива та година,
Фортеція южъ загине;
В цара ласку утратилемъ
И в неволю ся досталемъ.

Фертъмаршалъ (sic) южъ присту-[паетъ,
Баша му ключѣ подаетъ,
Войско росийское триумфуетъ,
В мѣсто Хотѣнь уступуетъ.

Мѣсто Яси медітуетъ,
Же Волошчина пустуетъ:
За поганские держави
Церкви Божие пусти стали.

За помощию Пречистая
Чудотворна буцневская,
Жесь не дала християномъ
Впасти в руки бесурманомъ.

Ублагай Сына своего,
За хри(сти)янъ распятаго,
Бисъ рачила заховати,
В ласци своей отриматі.

Нехай даруетъ королеви
Побѣду на бесурмановъ
(И) на тронѣ посадити,
Покой (в) Полщи учинити.

Так тежъ преосвященному
Аѳан(а)с(и)ю Шептицкому
С кардиналомъ долго жити,
Святу Тройцу умолити
За насъ грѣшниковъ.

37. Пѣснь свѣцка козацка.

Крикнувъ козакъ запороскій та на своя люд(і)и:
Идет з войском пан воевода, баталѣя буде.

Нещаслива баталѣя под Солотковцами:
Лежатъ, лежатъ панове Ляхи, а все купонками.

Лежит же их у Савинъцехъ велика могила:
Нещасная матка тая, що Ляха вродила.

А в Камянци зъ гарматъ бито, а в Дзіенковѣ тихо;
Пошла Москва подъ Гусятинъ, въ Сатановѣ тихо.

Годѣ, годѣ, козаченьки, въ обозѣ лежати,
Ой, идѣте до Сатанова Жидовъ забивати.

Хвалилися козаченъки зъ Сатанова йдучи:
Будемъ драти, пане брате, с китаіокъ онучи.

А вни поли драли и поли латали,
Передъ собовъ пановъ Ляховъ сто тисячъ погнали.

На крижовой дороженъцѣ тамъ ся спотикали,
Дали Ляхомъ привѣтаня, ажъ с кони(й) злѣтали.

Нещасливій квѣтень мѣсяцъ у тимъ насталъ року:
Нещасному Борейкови тече кровъ из боку.

А въдаривъся панъ Борейко по полах руками:
Оглянется назад себе, тече кровъ рѣками.

А въдаривъся панъ Борейко у стовпъ головою:
А въжежъ мѣнѣ загинути зъ дѣтьми и зъ женою.

Борейкова девѣзия вътѣкает долами,
Мовитъ едінъ до другаго, же пана не мами.

Борейкова девѣзия здихает до неба:
Авжежъ бо намъ, пане брате, розийтися треба.

Воевода волинскій на обрутъ волаетъ,
Колижъ его девѣзия не барзо слухает.

Ой, утѣкалъ воевода з самодесятъ тисячъ:
Оглянетъся назад себе, всягди Ляхи лежатъ.

Ой, (у)тѣкалъ воевода по Сабулской долинѣ:
Лежат, лежат панове Ляхи якъ паленѣ свинѣ.

Ой, добре ся пани Ляхи с козаками били:
Лежитъ же ихъ от Городка на пѣвтритя милѣ.

Ой, показавъ Медведенъко лицарскую славу:
Ой, потопивъ пановъ Ляховъ, Городенъку забравъ.

А вдарено в Городенъцѣ з грозноѣ гаръмати:
Ой, неедна заплакала за Ляшенькомъ мати.

Пѣстоле и мушкети от себе откидали,
А сами ся от (о)лова в очеретъ ховали

